

Ὁ βίος τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Ἰωάννου

1. « Ἐκ ρίζης γάρ δυσώδους προελθὼν» (Καταγωγή καὶ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς του)

Βρισκόμαστε στὰ 1788 περίπου. Ἐποχὴ πού ἡ πανίσχυρη Ὄθωμανικὴ Ἀυτοκρατορία ἄρχισε νὰ παίρνει τὸν κατήφορο. Ὅμως ὑπῆρχε μιὰ περιοχὴ πού ὁ ζυγὸς ἦταν πολὺ βαρὺς.

Βορειοδυτικὰ τοῦ Μοριά, πού ὀσφρηνόταν περισσότερο ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα τὸ ἄρωμα τῆς λευτεριάς, ἔστεκε ἀγέρωχη μιὰ Ἑλληνικότατη καὶ ἱστορικὴ γῆ. Ἡ γῆ τῆς λεβεντογένας Ἡπείρου.

Ἀρχαῖοι καὶ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, Ἕλληνες καὶ Λατίνοι μᾶς πληροφοροῦν, ὅτι αἰῶνες π.Χ. ἡ Ἡπειρος ἦταν μιὰ, ἐνιαία καὶ Ἑλληνικὴ.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη «Αὕτη δ' ἔστιν ἡ περὶ Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῶν ὠκουν γὰρ οἱ Σελλοὶ ἐνταῦθα καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοί, νῦν δ' Ἕλληνες». Ὁ Κλαύδιος ὁ Πτολεμαῖος στὴν γεωγραφικὴ ἀφήγηση του γράφει. «Ἀρχὰ Ἑλλάδος ἀπὸ Ὠρικίας» καὶ «Ἀρχέγονος Ἑλλάς Ἡπειρος».

Ὁ Στράβων (67 π.Χ. – 23 μ.Χ.) ὀρίζει ὡς βόρεια σύνορα τοῦ συμπαγοῦς Ἑλληνισμοῦ - Ἡπειρωτικοῦ μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς, τὴν Ἐγνατία ὁδὸ με δύο ἀφετηρίες ἀπὸ τὰ ἀδριατικὰ παράλια, τίς πόλεις Ἐπίδαμνο (σημερινὸ Δυρράχιο) καὶ τὴν Ἀπολλωνία, ἐνῶ τὰ σύνορα συνεχίζουν τὴν παμπάλαια ὁδὸ πού μὲ τὴν σειρά της ἀκολουθεῖ τὸ ρεῦμα τοῦ Γενούσου – Γενουσοῦ ἢ Σκούμπη ποταμοῦ. Τὰ ἴδια διαπιστώνει μετὰ ἀπὸ αἰῶνες ὁ Βυζαντινὸς ἱστορικὸς Προκόπιος τοῦ ὁποῦ ἡ μαρτυρία εἶναι δεκτὴ ἀπὸ τὸν σύγχρονό μας Ἰλλυρολόγο, τὸν Vlad Poronic. Τὴν ἐπιβεβαιώνει δὲ χαρτογραφικὰ ὁ Ἴταλὸς κα-θηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πάδοβας Lorentzo Braccesi σε σύγγραμμά του ἐπιγραφόμενο εὐγλωττότατα: *Gretica Adriatic* (Bo-logna 1971, Β' ἔκδοσ. 1997).

Οἱ Θεσπρωτοὶ ἦταν τὸ ἀρχαιότερο ἀπὸ τὰ τρία πιὸ σημαντικὰ Ἡπειρωτικὰ φύλα. Τὰ ἄλλα δύο ἦταν οἱ Μολοσσοί, πρὸς τὸ λεκανο-πέδιο τῶν Ἰωαννίνων, καὶ οἱ Χάονες βόρεια τοῦ θαμίδος ποταμοῦ, μέχρι τὴν Ἐπίδαμνο-Δυρράχιο (Βόρειο Ἡπειρο) καὶ ἐκάλυπταν τὴν σημερινὴ Θεσπρωτία, ἐνίοτε, εὐρύτερα μέχρι τὸν Ἀμβρακικὸ Κόλπο.

Οἱ Ἡπειρώτες εἶχαν ἐπικοινωνία μὲ τὸν κλασικὸ Ἑλληνισμό. Συμμετείχαν στοὺς Πανελλήνιους ἀθλητικὸς ἀγῶνες , ἀλλὰ καὶ σὲ ἀμυντικὸς ἀγῶνες. Συμμετείχαν στὸν Τρωικὸ Πόλεμο (Ὀμήρου Ἰλιάδ. Π 233-245), στοὺς Μηδικὸς Πολέμους (Ἡροδότου Β 8,47, Ζ 176), ἐνῶ κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, λόγῳ κοινῶν ἀγῶνων τους μὲ τοὺς Μακεδόνες κατὰ τῶν Ρωμαίων, πλήρωσαν, κί αὐτοὶ τὴν γνωστὴ ὀργὴ τοῦ Αἰμιλίου Παύλου (Πολυβίου, Ἱστορίαι, 32, 21-22...), μὲ τὴν αἰχμαλωσία καὶ τὴ ριζικὴ καταστροφὴ τῶν Πόλεων τους.

Ἀνασυγκροτήθηκαν, ὅμως , ἤδη, κατὰ τοὺς Πρωτοχριστιανικοὺς καὶ Βυζαντινοὺς χρόνους. Αὐτὸ μαρτυροῦν τὰ γραπτὰ κείμενα καὶ τὰ μνημεῖα ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς, ἀγιογραφίας κ.λ.π. σωζόμενα ὀλόκληρα ἢ ὡς ἐρείπια.

Κατὰ τὴν Τουρκοκρατία συνέχιζαν, οἱ Ἡπειρώτες, τὴν παρουσία τους, μὲ σκληροὺς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνες νὰ παλεύουν νὰ δια-σφαλίσουν τὴν ἰδιαιτερώτητά τους ὡς Ἕλληνες καὶ ὡς Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί.

Μετά την γνωστή εξέγερση του επισκόπου Τρίκκης Διονυσίου Φι-λοσόφου (11-12. 9. 1611) και την περαιτέρω σκλήρυνση των Τούρ-κων κατά των Χριστιανών , μέρος των γηγενών Χριστιανών της περιοχής της Ήπειρου, όπως και στην υπόλοιπη Ελλάδα εξισλαμίσθηκε εξαιτίας οικονομικών λόγων, φιλοδοξιών και δειλίας.

Ο Γάλλος Rene Rivaux στο βιβλίο, « Δυστυχισμένη Βόρειος Ήπειρος» (χρονικό του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος: Άχ. Γ. Λαζά-ρου), πληροφορεί ότι υπήρχαν Έλληνες μουσουλμάνοι, των οποίων ο αριθμός θα ήταν πολύ μεγαλύτερος, αν έγκαιρα και άφοβα ο αρχιμανδρίτης Νεκτάριος Τέρπος, από την Μοσχόπολη της Βορείου Ήπειρου, ηγούμενος της Μονής Άρδενίτσας, δεν αλλώνιζε ολοκληρωτά τον Ήπειρωτικό χώρο κηρύσσοντας το Ευαγγέλιο και αποσοβώντας την ολοκληρωτική επικράτηση του ισλαμισμού, μισό αιώνα πρό του Άγιου Κοσμᾶ του Αίτωλου γινόμενος πρόδρομος του.

Στην καρδιά της ένιαίας Ήπειρου, βρίσκεται μία όμορφη και γρα-φική κωμόπολη, χτισμένη στα δεξιά του ποταμού Άου, ή Κόνιτσα. Σύμφωνα με την παράδοση, από εκεί καταγόταν ή μητέρα του Άλῆ πασᾶ ή Χάμκω, πολλοί από τους Μπέηδες της Πελοποννήσου, αλλά και πολλοί άξιωματούχοι της Όθωμανικής αυτοκρατορίας. Γι' αυτό οι Τούρκοι έδιναν ιδιαίτερη σημασία στην Κόνιτσα και τοποθετούσαν ικανούς διοικητές σ' αυτή.

Στά μισά του 18ου αιώνα τοποθετήθηκε, ως νέος θρησκευτικός άρχηγός της ευρύτερης περιοχής Κονίτσης, διακεκριμένος δερβίσης που στάλθηκε από την Χίο. Ήταν πρόσωπο σεβαστό μέσα στους Τούρκους όλης της Ήπειρου, άρχηγός πατριᾶς και ηγούμενος δερβισιτικού τεκέ. Μάλιστα είχε και τό αξίωμα του Σεΐχη. Άφοῦ οι δερβίσηδες δεν ήταν υποχρεωτικό νά είναι άγαμοι, όπως οι δικοί μας οι μοναχοί, ο δερβίσης της Κόνιτσας παντρεύτηκε μία Τουρκάλα και απέκτησε μαζί της παιδιά.

Περίπου στα 1788 απέκτησαν έναν γιό, που τον όνόμασαν Χασάν. Όλοι χάρηκαν για την γέννηση του άγοριού. Περισσότερο από όλους, χάρηκε ο πατέρας. Κοιτούσε τό άγόρι του, καμάρωνε και όνειρευόταν πώς σαν μεγάλωνε θα τον έντυνε με τά λευκοπράσινα ένδύματα των δερβίσηδων. Ίσως , αν ήθελε και ο Άλάχ , νά γινόταν και ο Χασάν του δερβίσης. Γιατί όχι και Σεΐχης, όπως κι αυτός.

Τά χρόνια κυλούσαν και ο ισχυρός Σεΐχης της Κόνιτσας, προσπα-θούσε να δώσει όλα τά έξοδια που απαιτούνταν, ώστε ο Χασάν νά γίνει ένας καλός και πιστός Μουσουλμάνος.

Τόν έπερνε τακτικά μαζί του, στο Τζαμί, μερικές φορές τον έφερνε και στον τεκέ που ήταν ηγούμενος. Έπιθυμούσε νά βλέπει ο Χασάν τον τρόπο που οι υπόλοιποι δερβίσηδες τον υπάκουγαν, αλλά και για τό πώς όλοι οι Τούρκοι υποκλινόταν εμπρός του. Θεωρούσε ότι θα έντυπωσιαζόταν από την έξουσία του, την όποια θα επιδίωκε κι αυτός σαν μεγάλωνε.

Άτέλειωτες ήταν οι συζητήσεις τους σχετικά με την πίστη των προγόνων τους. Έκει στα πέτρινα και άνηφορικά σοκάκια, ή στα θεόρατα πλατάνια δίπλα από τον Άωο, ο Σεΐχης σμίλευε την συνεί-δηση του γιού του. Του έλεγε για τον Άλάχ, τον μοναδικό Θεό που έφτιαξε τό Σύμπαν . Του μιλούσε για τον Μωάμεθ, τον μεγαλύτερο προφήτη και άπεσταλμένο του Άλάχ, που σε ήλικία 40 έτων τό 610 μ.Χ. σέ ένα σπήλαιο στη Μέκκα έβίωσε «μεγάλη πνευματική έμπειρία». Όραματίσθηκε έναν Άγγελο που τον έβαλε νά διαβάσει τά μυνήματα του Θεού, ενώ δεν γνώριζε ο ίδιος γράμματα.

Μια μέρα, ο πατέρας, του χάρισε κι ένα κοράνι (quran= άναγγελία, κήρυγμα), σαν σύμβουλο στη ζωή του. Ο Χασάν έδειξε νά ένθουσιάζεται με τό Κοράνι που κατά τους μουσουλμάνους είναι αιώνιο,

άδημιούργητο προϋπάρχουν με τό Θεό, ας φανέρωση τῆς θείας θελήσεως. Ίδιατέρως χαιρόταν τις διηγήσεις από τήν Χαντίθ, δηλαδή τήν παράδοση γιά τήν σοφία τοῦ Μωάμεθ πού εἶναι τό δεύ-τερο στηριγμα τοῦ Ἰσλάμ μετά το κοράνι. Ὁ ἀρχιδερβίσης τῆς Κό-νιτσας ἀναπαυόταν πολύ μέ τήν πρόοδο τοῦ Χασάν. Ἦταν πλέον βέβαιος, ὅτι ὁ Χασάν εἶχε μνηθεῖ γιά τά καλά στόν μουσουλμανισμό.

Ὅμως ἡ ψυχὴ τοῦ Χασάν γαλήνευε μέσα ἀπό μιὰ ἰδιαίτερη σχέση μέ τήν φύση. Συχνά κατέφευγε στά δασήλια γύρω ἀπό τήν Κόνιτσα. Τοῦ ἄρεσε ἡ μοναξιά, ἡ ἡσυχία. Προσπαθοῦσε νά ἐρμηνεύσει τήν γλώσσα τῶν πουλιῶν πού ἔμοιαζε σάν μιὰ ἀδιάκοπη δοξολογία στό δημιουργό. Καί ἐκεῖ χανόταν γιά ὥρες μέσα σέ συλλογισμούς γιά τό σύμπαν, γιά τήν ἰσορροπία καί τήν ἀρμονία τῆς φύσης, γιά τό Κι-σμέτ(= ἀπόλυτος προορισμός, μοῖρα πού καθορίζει ὁ Ἄλαχ) τοῦ κά-θε ἀνθρώπου. Βάλαμο καί ἀνακούφιση ἀπό τούς ἀδιέξοδους προ-βληματισμούς του, ἔβρισκε ἀπό τόν ἦχο τῆς φλογέρας ἑνός Τσοπα-νόπουλου. Γαλήνευε ἡ καρδιά του ἀπό τό Ἡπειρώτικο μοιρολόι, πού ἐξέφραζε τόν πόνο ἀπό τήν σκλαβιά τῶν Ραγιαδῶν, ἀλλά καί τήν ἐλπίδα γιά τά καλύτερα πού ἔρχονται!

2. Ὁ Χασάν γίνεται Δερβίσης.

Τά χρόνια περνούσαν καί ὁ Χασάν ἔγινε ἕνα 20χρονο παλικάρι. Ὁ πατέρας του θεώρησε, πώς ἔφτασε ἡ ὥρα, νά ἐκπληρωθεῖ ἡ ἐπιθυμία του καί νά δεῖ τόν ἀγαπημένο του γιό Δερβίση. Τόν ἔστειλε, λοιπόν, στά ξακουστά Γιάννενα, ὅπου τά κυβερνοῦσε ὁ αἰμοβόρος Ἀλή πασάς. Ἐκεῖ ὁ Χασάν κατετάγη στό τάγμα τῶν Δερ-βίσηδων, ἔχοντας ἀπό τόν πατέρα του τήν καλή φήμη καί ὅλα τά ἀπαραίτητα δικαιολογητικά. Οἱ ὁμόθρησκοι του τόν ἐκτιμοῦσαν, ἐπειδὴ ἦταν γιός τοῦ ξακουστοῦ Σεῖχη τῆς Κόνιτσας.

Τά τάγματα τῶν δερβίσηδων ἔκαναν τήν ἐμφάνισή τους τόν 8ο αἰώνα. Ἀπό τότε, δηλαδή, πού ἄρχισε νά ὑφίσταται μοναχισμός - ἀσκητισμός στούς μουσουλμάνους. Αὐτή ἡ κίνηση ὀνομάστηκε «σουφισμός». Τό βασικό στοιχεῖο τῶν σουφί , ἦταν ἡ πνευματική καί ψυχική κατάρτιση κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση ἑνός «γέροντα». Ἡ ἐκπαίδευση αὐτή προϋπόθετε μιὰ ὀργανωμένη κοινότητα. Ἔτσι δημιουργήθηκαν τά μοναχικά τάγματα πού τά μέλη τους ὀνομάστηκαν δερβίσηδες. Κάθε ἀδελφότητα διέθετε τά κέντρα της πού διέμειναν οἱ δερβίσηδες. Τά οἰκήματα αὐτά ὀνομαζόταν τεκές καί συντηροῦνταν κυρίως ἀπό δωρεές. Κατά τήν Τουρκοκρατία συχνά ἐπιβαλλόταν φόρος στούς Ἕλληνες γιά μισθό τῶν γενίτσαρων, ἀλλά καί γιά συντήρηση τεκέδων. Γιά νά ἐνταχθεῖ κάποιος σέ μιὰ τέτοια κοινότητα ἀπαιτοῦνταν εἰδική μύηση καί ἐπίσημη ὑπόσχεση γιά ἀπόλυτη ὑπακοή στόν προϊστάμενο, στόν «ἡγούμενο» τοῦ τάγμα-τος. Αὐτή ἡ ὑπακοή στόν προϊστάμενο θεωροῦνταν βασικό στοιχεῖο τῆς πνευματικότητας. Ἡ θέληση τοῦ ὑποτακτικοῦ δερβίση ἀπορροφούνταν ἀπό τήν θέληση καί τήν προσωπικότητα τοῦ προϊ-σταμένου. Ἡ διαδικασία αὐτή εἶχε τήν προέκτασή της στόν ἰδρυτή τοῦ τάγματος καί τελικά στόν Μωάμεθ. Μ' αὐτόν τόν τρόπο πραγ-ματοποιούνταν μιὰ μορφή ἐνώσεως μέ τούς διδασκάλους, ἡ ὁποία προετοίμαζε τήν ἔνωση μέ τόν Θεό.

Μέσα στά τάγματα οἱ δερβίσηδες προαγόταν διαδοχικά σέ διαφο-ρετικές βαθμίδες. Ὑπείρχαν καί διαφορές μεταξύ τῶν ταγμάτων. Σέ κάποια τάγματα οἱ δερβίσηδες ζοῦσαν μέσα στούς τεκέδες καί ἦταν ἀφοσιωμένοι στήν λατρεία. Σέ ἄλλα τάγματα ἄνηκαν οἱ γνωστοί στροβιλιζόμενοι καί ὠριώμενοι δερβίσηδες, οἱ ὁποῖοι μέσα ἀπό τελε-σιουργικούς χορούς ἔφθαναν σέ ἔκσταση πιστεύοντας ὅτι τότε

ένωνονταν με τὸ Θεό. Ορισμένοι μάλιστα ανέπτυξαν έντυπωσιακές ικανότητες, ὅπως ἡ πυροβασία, ἡ κατάποση γυαλιῶν ἢ ἀναμμένων κάρβουνων, ἐξημέρωση φιδιῶν κ.τ.λ. με τὰ ὁποῖα προσπαθοῦσαν νά πετύχουν θαυμασμό καί συμπάθεια γιά τὸ Ἰσλάμ. Γνωστοί στοὺς Ἕλληνες ἦταν καί οἱ Μπαταξήδες, πού συνδέθηκαν με τὸ παιδωμά-ζομα. Τέλος υπεῖρχε καί τὸ τάγμα τῶν δερβίσηδων πού περιόδευσαν στὸν Ἰσλαμικὸ κόσμο, κοντὰ στοὺς Μπέηδες καί τοὺς ἀγάδες. Αὐτὸ τὸ τάγμα ἀπέκτησε μεγάλη κοινωνικὴ ἐπιρροή καί διαδραμάτισε καί πολιτικὸ ρόλο (ἐξαιτίας τῆς πολιτικῆς ἐπιρροῆς πού ἀσκούσαν τὰ τάγματα στὴν Τουρκία πολεμήθηκαν ἀπὸ τὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ καί τοὺς διαδόχους του οἱ ὁποῖοι κατόρθωσαν νά τὰ ἐξαρθρώσουν τὸ 1925. Τότε μεταφέρθηκαν στὴν Ἀλβανία καί στὴν Αἴγυπτο).

Σ' αὐτὸ τὸ τάγμα με τὴν πολιτικὴ ἐπιρροή καί τοὺς περιοδεύοντας δερβίσηδες κατετάγη ὁ Χασάν.

Προετοιμασμένος ἀπὸ τὸν πατέρα του, δέν ἀντιμετώπισε σημα-ντικά προβλήματα. Εὐκόλα ἔβαλε ὑπακοή στὸν προϊστάμενο τοῦ τάγματος, ζοῦσε ἀρμονικά στὸν τεκέ με τοὺς ἄλλους μουσουλμά-νους καί με προθυμία συμμετεῖχε στὴν ἐκπαίδευση.

Πρῶτη του ἐνασχόληση ἦταν ἡ Kalam (= ὀμιλία, συζήτηση με τὸ Θεό, εἶναι ἡ θεολογία τῶν μουσουλμάνων). Σ' αὐτὸ εἶχε γιά ὁδηγὸ τὰ συγγράμματα τῶν Ἰσλαμιστῶν θεολόγων, ὅπως ἡ «ἀναγέννηση τῶν θρησκευτικῶν ἐπιστημῶν», τὸ « Σηκὸς τῶν φώτων» καί τὸ προσφυλέστερο σέ ὄλους τοὺς μουσουλμάνους ἀσκητές Mathnawi (= δίστιχα) τὸ ὁποῖο μετὰ τὸ Κοράνι ἀποτελεῖ τὴν βίβλο τῶν σοῦφι.

Ἦλη ἡ διδασκαλία τοῦ προϊσταμένου ἐξαντλοῦνταν πάνω στὰ πέ-ντε θεμέλια τοῦ Οἴκου τοῦ Ἰσλάμ. Σύμφωνα με τὴν παράδοση ὁ προφήτης δῆλωσε. « Τὸ Ἰσλάμ ἔχει ἀνεγερθεῖ ἐπὶ πέντε πραγμάτων: 1. ἐπὶ τῆς μαρτυρίας ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλος Θεὸς πλὴν τοῦ Ἀλάχ καί ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ Ἀπόστολος τοῦ Ἀλάχ, 2. ἐπὶ τῆς τακτικῆς προσευχῆς, 3. ἐπὶ τῆς ἐλεημοσύνης, 4. τῆς ἱερᾶς ἀποδημίας εἰς τὸν Οἶκον καί 5. ἐπὶ τῆς νηστείας κατὰ τὸν μῆνα Ramadan».

Ἡ βασικὴ του ὅμως ἐνασχόληση ἦταν ἡ προσευχή. Ἡ salat ἀποτελοῦσε «τελετουργία» αἴνου καί ὑποταγῆς στὸν Θεό. Ὁ νεαρὸς δερβίσης προσευχόταν πέντε φορές τὴν ἡμέρα: τὸ πρῶτὸ μετὰ τὴν ἡλιοῦ καί ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, τὸ μεσημέρι γύρω στὶς τρεῖς, με-τὰ τὴν δύση τοῦ ἡλίου καί τὸ βράδυ ἀργά ὅταν κυριαρχοῦσε τὸ σκοτάδι. Μάλιστα ὁ προϊστάμενος με τὴν βοήθεια τῶν παλαιότερων δερβίσηδων τὸν καθοδηγοῦσαν στὴν dhiki, δηλαδή στὴν συνεχῆ μνήμη τοῦ Θεοῦ. Ἄξονα αὐτοῦ τοῦ τύπου προσευχῆς τῆς καρδιάς ἀποτελοῦσε ἡ εὐλαβῆς ἐπανάληψη, ἀπὸ τὸν Χασάν, τῶν ἐνενήντα ἐννέα ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ. Ἔπρεπε νά τὰ ἀπαγγέλει πολλές φορές τὴν ἡμέρα με στοχασμὸ καί με δέος. Πρὸς διευκόλυνσή του τοῦ ἔδωσαν τὸ δερβίσηκο κομποχοῖνι. Αὐτὸ εἶχε 99 κόμβους, ὅσα δηλαδή καί τὰ θεῖα ὀνόματα. Ὁ Χασάν κρατώντας ἕναν-ἕναν τοὺς κόμβους ἀπήγγειλε τὰ ὀνόματα: -1. Allah, 2. Al-Awwal= ὁ πρῶτος, 3. Al-Akhir= ὁ ὕστατος, 4. Al- Badi= ὁ δημιουργῶν θαυμαστῶς, 5. Al-Bari= ὁ πλάστης...μέχρι τὸ 99. Al-Wahhab= ὁ πολυέλειος.

Τέλος προσπάθησαν νά τοῦ ἐμφυσήσουν μίσος γιά τὴν πίστη τῶν Χριστιανῶν, ἐφόσον τὸν ἐτοίμαζαν γιά δερβίση τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικράτιας. Τοῦ διδάξαν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἕνας καί ὄχι τριαδικός. Ὅτι Χριστὸς εἶναι ἀπόστολος καί ὄχι Θεὸς πού φονεύθηκε ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του, ἀλλὰ φονεύθηκε ἐπάνω στὸν Σταυρὸ ἄλλος ὁμοῖός του. Τὸ πνεῦμα εἶναι ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ καί ὄχι Θεός. Τόνισαν τὴν τιμωρία τῶν ἀμαρτωλῶν στὴν κόλαση καί τὴν ἀνταμοιβή τῶν δικαίων στὸν παράδεισο. Τοῦ

μίλησαν για τὸ κισμέτ, τὸν ἀπόλυτο προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐξουσιαστὴς ὅλων τῶν ὄντων. Ἐκεῖνος καθορίζει τὰ πάντα καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ παρα-βλέψει ἢ ν' ἀνατρέψει τὸν προορισμὸ του.

Πέρασε ἀρκετὸ διάστημα καὶ ἡ ἐκπαίδευση τελείωσε. Ὁ Χασάν ἦταν πλέον δερβίσης καταρτισμένος, ἔτοιμος νὰ στηρίξει τὸ Ἰσλάμ. Προτάθηκε ἀπὸ τὸ τάγμα σὲ ἀγάδες καὶ περιμένοντας τὴν πρόσκληση κάποιου ἀγᾶ, ἐγκατέλειψε τὸ τάγμα καὶ τὸν τεκέ τῶν Ἰωαννίνων. Ἦταν γεμάτος ἐμπειρία καὶ γνώση, ὅμως μέσα του εἶχε ἓνα ἐρωτηματικὸ. « Γιατί ὁ Θεὸς νὰ καθορίζει τὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων μὲ ἀπόλυτο τρόπο; Γιατί νὰ μὴν ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερο νὰ καθορίσει τὸ μέλλον του;»

3. Ὁ Χασάν δερβίσης στὸ Βραχώρι (Ἀγρίνιο)

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ τὸ τάγμα, πού ἀνῆκε ὁ νεαρὸς δερ-βίσης ἀπὸ τὴν Κόνιτσα, τὸν ἔστειλε κοντὰ στὸν Γιουσούφ Ἀράπη πού λεγόταν καὶ Χανζαζάρ Ἰσουφάραβας. Ὁ Χασάν φεύγοντας ἀπὸ τὰ Γιάννενα, πέρασε στὴν Ἄρτα καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφθασε στὴν Αἰτωλοα-καρνανία. Διοικητὴς ἦταν ὁ Γιουσούφ Ἀράπης καπετάνιος τοῦ Ἀλῆ πασᾶ πού ἀργότερα πέθανε στὸ Βεράτι τῆς Ἀλβανίας. Πρόκειται γιὰ ἓνα αἰμοστεγὴ καὶ σκληρὸ ἄνθρωπο. Ὁ Rouqueville μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Γιουσούφ εἶχε ξεσκίσει μὲ τὰ ἴδια του τὰ δόντια τὸ συκῶτι ἐνὸς Χριστιανοῦ κληρικοῦ τῶν ἀγράφων τὸν ὁποῖο ὑποπευόταν, ὅτι εἶχε ἐπαφή μὲ τὴν κλεφτουριά τοῦ Ξηρομέρου.

Αὐτὸς ἐπειδὴ γνώριζε καὶ συνδεόταν φιλικὰ μὲ τὸν Σεῖχη τῆς Κόνι-τσας, ὑποδέχθηκε μὲ μεγάλη χαρὰ τὸν Χασάν. Μάλιστα τὸν κατέ-στησε δικὸ του δερβίση καὶ τὸν ἐγκατέστησε στὸ «Μουσελίμ Σεράϊ, τὸ αὐθεντικὸ», στὸ Τουρκικὸ διοικητήριό πού βρισκόταν στὸ Βρα-χώρι, στὴν ἱστορικὴ πόλη, πού κατὰ τὴν μυθολογία δημιούργησε ὁ Ἅγιος, ἀπόγονος τοῦ Αἰτωλοῦ. Στὴν πραγματικότητα εἶναι ἡ πόλη πού ἱδρυσαν οἱ Ἀγραιοὶ ἢ Ἀγριάνοι, τὸ ὄρεινὸ Αἰτωλικὸ φύλλο πού κατοικοῦσε στὴν Ἀγραῖδα γῆ. Ἀπὸ τὸ ὄνομα Ἀγριάνες - Ἀγριάνιον ὀνομάστηκε καὶ ἡ ἀρχαία πόλη Ἀγρίνιο. Ἡ πόλη πού ἔφτασε σὲ μεγάλη ἀκμὴ τὸν 7' π.Χ. αἰῶνα, καταστράφηκε λίγο μετὰ τὴν ναυμαχία τοῦ Ἀκτίου, πού ἐγίνε τὴν 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 31 π.Χ. Τότε ὁ Ὀκτάβιος, πού συνέτριψε τὸν Ἄντωνίνο, δημιούργησε ἐπαρχία στὴν Νικόπολη καὶ σὲ ὅλη τὴν Αἰτωλοακαρνανία ἔφερε τὸν ἀφανισμό καὶ τὸν ἐκπατρισμό τῶν γηγενῶν κατοίκων. Μὲ τὴν διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀρχίζει γιὰ τὴν Αἰτωλοακαρνανία μιὰ νέα περίοδο. Ἡ Ὀρθοσκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαίδεια (τομ.8, 251) μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἀκύλας, ἔφερε πρῶτος τὸν Χριστιανισμό στὴν Ἀκαρνανία. Τὸ ἔργο του συνέχισαν μαθητὲς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου πού κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδας.

Τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας μετὰ τὴν πτῶση τοῦ Ἀγγελοκάστρου ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸ 1460, ὑπολογίζεται ἡ γέννηση νέου οἰκισμοῦ, ἀνατολικότερα τῆς ἀρχαίας πόλης τοῦ Ἀγρινίου, πού ἔλαβε τὸ ὄνομα Βραχώρι. Ἀρχικὰ ἦταν ἓνας μικροοικισμὸς τουρκικῶν οἰκογενειῶν πού διοικητικὰ ὑπαγόταν στὸν καζὰ τοῦ Ἀγγελοκάστρου. Σιγὰ – σιγὰ πλοῦσιες οἰκογένειες Τουρκικὲς ἐγκαταστάθηκαν στὸ Βραχώρι, γιατί εἶχε καλὸ κλίμα, ἀλλὰ καὶ βρι-σκόταν κοντὰ στὶς περιουσίες τους (ἐλιές καὶ ἀμπέλια). Οἱ Τούρκοι κράτησαν τὸν οἰκισμό τοῦ Βραχωρίου μέχρι τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα ἀμιγῆ καὶ μόλις ἀρχές τοῦ 18ου αἰῶνα ἐπέτρεψαν τὴν δημιουργία Χριστιανικῆς παροικίας στὰ νότια τοῦ οἰκισμοῦ.

Ἡ Ἰδρυση τῆς Χριστιανικῆς κοινότητος τοῦ Βραχωρίου τοποθετεῖ-τε γύρω στὰ 1718 μέ τὴν συνθήκη τοῦ Πασσάρωβιτς. Οἱ φανατικοὶ μουσουλμάνοι Τουρκοβραχωρίτες μπέηδες καὶ τιτλοῦχοι Ὄθωμανοί, ποὺ ἀποτελοῦσαν μιὰ ἀγροτικὴ ἀριστοκρατία, ἐπέτρεψαν τὴν ἐγκατάσταση τῶν Χριστιανῶν, ἀπὸ ἀνάγκη ἐξεύρεσης ἐργατικῶν χεριῶν σὲ μόνιμη βάση γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς σταφίδας. Μάλιστα τοὺς ἐξασφάλισαν καὶ στέγη, κατασκευάζοντας «ταπεινὰς οἰκίας» στὴν περιοχὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Οἱ κατοικίαι αὐτὲς ἦταν πλῆθό-χτιστες, μ' ἓνα δωμάτιο, μὲ χωμάτινο δάπεδο, ποὺ θύμιζαν οἰκίαι τοῦ κάμπου. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀπομόνωση βγήκαν οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου. Ἄρκετοὶ ἔχτισαν δικά τους σπίτια, ἀγοράζοντας οἰκόπεδα στὴν ἴδια περιοχὴ, ἢ στὰ Βορειοανατολικά τῆς πόλης πρὸς τὸν Ἅγιο Χριστοφόρο.

Ἔτσι τὸ κέντρο τῆς πόλης τὸ κατεῖχαν οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ἐνῶ περιφερειακὰ ζοῦσαν οἱ Ἕλληνες. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1805, ὁ Ἄγγλος λοχαγὸς William Leake, στὸ ὁδοιπορικὸ του, μᾶς πληροφορεῖ πὼς στὸ Βραχώρι ὑπεῖρχαν: « 500 ὀθωμανικά σπίτια, 100 Ἑλληνικά καὶ 40 ἑβραϊκά. Πρὶν κάμποσα χρόνια ἦταν ὀλότελα τούρκικο τὸ χωριό. Τὰ σπίτια τῶν Ἑλλήνων ἦταν μικρά καὶ ἔπιαναν τὸ χαμηλότερο σημεῖο τῆς πόλης».

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐνισχύθηκε ἄρκετὰ ἀπὸ Σουλιώτες, Καλαρρυτιη-νοὺς καὶ Κομποτιάτες, ποὺ μετακινήθηκαν τὰ ἐπόμενα χρόνια πρὸς τὸ Βραχώρι. Μάλιστα οἱ Σουλιώτες δημιούργησαν καὶ δικό τους Μα-χαλά ἀπὸ τὰ βόρεια, τὸ σημερινὸ Πάρκο ὡς τὸν Ἅγιο Δημήτριο, στὸ προαύλιο τοῦ ὁποῦ διαμορφώθηκε κοιμητήριον χριστιανικὸ ποὺ λει-τουργοῦσε μέχρι καὶ τὸ 1949. Μάλιστα οἱ Βραχωρίτες εἶχαν τὴν εὐλογία νὰ ἀκούσουν τὸ κήρυγμα τοῦ Ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ κα-τὰ τὴν πρώτην περιόδιον του (1760-1762), ὁ ὁποῖος δημιούργησε κα-τὰ τὴν παράδοσιν καὶ ἓνα σχολεῖον κοντὰ στὸν Ἅγιο Δημήτριο τὸ ἱστορικὸ 1ο Δημοτικὸ Σχολεῖον Ἀγρινίου. Ὁ Ἐθναπόστολος προσπά-θησε νὰ ἀφυπνίσῃ τίς συνειδησεις τῶν συμπατριωτῶν του ποὺ ἄρχιζαν ὁμαδικὰ νὰ ἐξομωτοῦν. Ἐκείνη τὴν περίοδο εἶχαν ἐξισλαμισθεῖ πολλοὶ Βραχωρίτες καὶ ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν κατοίκων τοῦ Ζαπαντίου (γειτονικὸ χωριὸ τοῦ Ἀγρινίου, ἢ Μεγάλῃ Χώρα) . Ἄρκετοὶ ἦταν καὶ οἱ κρυπτοχριστιανοί, ἰδιαιτέρως ἀνάμεσα στίς γυναῖκες ποὺ χωρὶς τὴν θέλησίν τους γίνονταν γυναῖκες Τούρ-κων, κρατώντας ταυτόχρονα βαθιὰ μέσα τους τὴν Ἑλληνορθόδοξὴ παράδοσιν.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα ὁ Χασάν ἐγένε ἀρχιδερβίσης τοῦ Βραχωρίου. Εἶχε προετοιμασεῖ κατάλληλα γιὰ διοικητικὴ θέσιν, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Γιουσουφ Ἀράρης τὸν εἶχε δεξί του χέρι. Ἦταν ἀπὸ τὰ σπουδαῖα πρόσωπα τοῦ Βραχωρίου. Αὐτὸ τοῦ προσέδωκε τὴν δυ-νατότητα νὰ κυκλοφορεῖ χωρὶς περιορισμοὺς καὶ νὰ ἔχει λόγο στὰ πεπραγμένα.

Μὲ ἰδιαίτερον ζήλον ἀσκούσε τὰ καθήκοντά του. Περνοῦσε συχνὰ ἀπὸ τοὺς δύο τεκέδες τῶν δερβίσηδων ποὺ ὑπεῖρχαν στὴν πόλιν γιὰ νὰ ἐνισχύῃ τοὺς συνασκητὲς του ποὺ ἦταν τρόφιμοι καὶ συντηροῦνταν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς μουσουλμάνους. Ἐπισκεπτόταν κα-θημερινὰ καὶ προσευχόταν στὰ τρία τζαμιά μὲ τοὺς κεραμοσκεπῆς λιθόκτιστους μενερέδες. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο περιδιάβενε ὅλο τὸ Βραχώρι, ἀφοῦ τὸ ἓνα τζαμί βρισκόταν στὰ Καραπανέικα, τὸ δευτε-ρο στὸ σημεῖον ποὺ βρίσκεται σήμερον ἢ Ζωοδόχος Πηγὴ (Μητροπο-λιτικὸς Ναός) καὶ τὸ τρίτον στὸ νότιον ἄκρον τῆς πλατείας Χατζοπού-λου. Συχνὰ τὸν καλοῦσαν γιὰ προσευχὴν καὶ στὰ συνοικιακὰ μεσσι-τία, στὰ ἰδιωτικὰ τζαμιά ποὺ ὑπῆρχαν ἔντεκα στὸ Βραχώρι. Μεγάλον ἦταν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ τρία Τούρκικα σχολεῖα

καί τά δύο άνώτερα ,τούς μεντρεσέδες, όπου μολάδες δίδασκαν τό Κοράνιο στους νέους. Όλοι τόν καμάρωναν καί τόν εύλαβούνταν ώς ιερό πρόσωπο. Μάλιστα ό Γιουσούφ Άράπης τοῦ άνέθετε καί άποστολές έκτός Βραχωρίου. Τότε εἶχε διεξαχθεῖ καί μιá μεγάλη μάχη μεταξύ Τούρκων καί Ρώσων έναντι από τήν Λευκάδα, κοντά στήν Άγία Μαύρα. Στο πλευρό τῶν Ρώσων πολέμησαν καί Έλληνες όπλαρχηγοί άνάμεσά τους καί πολλοί Αίτωλοακαρνάνες. Η μάχη έληξε νικηφόρα υπέρ τῶν δυνάμεων τῶν Ρώσων καί τῶν Έλλήνων. Πηγές άναφέρουν ότι στή μάχη, σφαγιάστηκαν πάνω από 150 Τούρκοι ενώ από τούς Έλληνες χάθηκαν μόνο τρία παλικάρια γιά τά όποία γράφτηκε καί σχετικό δημοτικό τραγούδι. Στρατηγός τῶν Τούρκων ήταν ό Γιουσούφ Άράπης πού εἶχε πάντα κοντά του τόν δερβίση Χασάν.

4 Η άλλαγή τοῦ Χασάν

Μετά τήν μάχη τῆς Άγίας Μαύρας, ό Χασάν γύρισε καί πάλι στό Βραχώρι μέ διαφορετικά συναισθήματα. Η ψυχή του ήταν τσακι-σμένη άπ' όσα διαδραματίστηκαν στή Λευκάδα. Διέκρινε μιá μεγάλη άδικία πού γινόταν από τούς όμογάλακτους του.

-Γιατί νά χαθούν τόσες ψυχές; Σκεφτόταν. Γιατί νά τιμωρούμε τούς Ρωμιούς μέσα στό σπίτι τους; Ποιός Θεός άληθινός ποθεῖ τό αίμα τῶν άπίστων; Δέν εἶναι ό πατέρας όλων τῶν ανθρώπων;

Αυτοί οί προβληματισμοί τόν έκαναν νά κλειστεί στόν έαυτό του. Προσεύχονταν στόν Άλάχ νά τοῦ δώσει γαλήνη στήν ψυχή καί νά τόν λυτρώσει από τούς λογισμούς του. Άρχισε νά περιδιαβαίνει τά σοκάκια, κάποτε παρέμεινε άρκετή ώρα νά περιεργάζεται κάποια σπίτια, πού εἶχαν φρουριακή μορφή. Έπιβλητικές σέ όγκο οίκοδομές, μέ μεγάλες αύλές πού περιβάλλονταν από πανύψηλους μαντρότοιχους, συχνά μέ διπλό περιτειχισμα, μέ μασγάλια (=πολεμίστρες) καί πύργους. Πραγματικά αυτές οί οίκοδομές, οί τόσο έντυπωσιακές δέν ήταν μόνο έπίδειξη πλούτου καί άλαζονείας ενός λαοῦ κατακτητοῦ, αλλά καί μέτρο άμυνας. Η Ίσλαμική νησίδα τοῦ Βραχωρίου ζούσε κυκλωμένη από Έλληνικό πληθυσμό σκληροτράχηλο καί μακριά από ίσχυρά διοικητικά κέντρα, όπως τά Γιάννενα.

Ό Χασάν, άναστέναξε. Όλα, λοιπόν γιά τόν πόλεμο, γιά τήν βία; Συλλογίστηκε καί μέ άργό βήμα περπάτησε ως έξω από τό Βραχώρι πρós τά κτήματα μέ τά άμπέλια. Θυμήθηκε πώς κι όταν ήταν παιδί, εκεί στήν Κόνιτσα, ξεκουραζόταν μέσα στήν φύση. Πέρασε, λοιπόν, ένα πετρόκτιστο γεφύρι καί έφτασε στους άμπελώνες μέ τίς σταφι-δες. Γονάτισε μπροστά σέ ένα φορτωμένο μέ καρπό κλίμα κι ένιωσε να σηκώσει τά χέρια του στόν ούρανό νά δοξολογήσει τό Θεό.

- Άλλάχ! Πώς ή φύση συνεχίζει τόν σχεδιασμό σου; Ψιθύρισε. Πώς τά δένδρα, τά κλίματα, ζωντανεύουν καί μάς δωρίζουν τήν ζωή τους, τόν καρπό τους, ώστε να δυναμώνει ή δική μας ζωή; Μόνο έμεῖς οί άνθρωποι στερούμε Ζωή. Πώς έπιτρέπεις στό όνομά σου νά δολοφονούνται τά παιδιά σου; Μήπως τούς άπιστους τούς έπλασε άλλος Θεός ;

Τήν προσευχή πού έμοιαζε μέ διαμαρτυρία στόν Άλλάχ ,τήν διέ-κοψε ένας γλυκός ήχος. Ένστικτωδώς πετάχτηκε καί πλησίασε μιá πελώρια έλιά, ώστε πίσω από τόν μεγάλο κορμό της νά άγναντέψει τό λημέρι άπ' τόν όποίο έρχόταν ό γλυκός ήχος. Όμως τά πόδια του τρέμουν, δάκρυα αύλακώνουν τό καφαλισμένο από τόν Αύγουστιά-τικο ήλιο πρόσωπό του. Πόσο καιρό έχει νά άκούσει αυτό τόν ρυθ-μό!

Ένα τσοπανόπουλο, μικρό Σουλιωτόπουλο, πού διωγμένο από τούς Τουρκαλβανίτες τοῦ Ἀλή πασά ἐγκατέλειψε τὸν τόπο του καί βρήκε καταφύγιο στίς «ταπεινές οἰκίες» τοῦ Βραχωρίου, σέμπρος σέ Τούρκο ἀγά, παίζει στήν φλογέρα του τὸ Ἡπειρώτικο μοιρολόι.

Ὁ Χασάν κλείνει τὰ μάτια του. Ὁ συγκεκριμένος ἤχος γαληνεύει τὴν ψυχὴ του. Πόσα καί πόσα δέν λέει αὐτὴ ἡ λυπητερὴ μουσικὴ. Ἐκφράζει τὸν πόνο πού νιώθει μέσα του γιὰ τὴν ἀδικία πού ὑπάρχει πάνω στήν γῆ, παίρνει ὅμως καί ἐλπίδα γιὰ τὰ καλλίτερα πού ἔρχονται!

Ἀναπαυμένος, γαληνεμένος ἀπὸ τούς προβληματισμούς του συνέ-χισε τὸν περίπατό του μέσα στά περβόλια. Τράβηξε ἀνατολικά καί μπήκε στοῦ μεγάλο δρόμο πού ἔρχόταν ἀπ' τὰ Γιάννενα καί ὀδηγοῦσε στήν Πελοπόννησο. Στά τριακόσια μέτρα ἀπὸ ἐκεῖ, ὑπείρχε εἴσοδος γιὰ τὸ Βραχώρι, ἔπρεπε ὅμως νὰ διασχίσει τὸν μαχαλά τῶν Ρωμιῶν γιὰ νὰ φτάσει στοῦ μουσελίμ σεράϊ. Γιὰ πρώτη φορά θὰ τὸ ἔκανε μόνος του χωρίς φρουρά, χωρίς συνοδεία. Νίκησε τούς δισταγμούς του καί προχώρησε.

Δεξιά του συνάντησε τὸν πετρόκτιστο Ναὸ τῶν Ρωμιῶν, τὸν Ἅγιο Δημήτριο, πού ἀπὸ το 1664 ἔστεκε ἄφοβος ἐμπρός στοὺς Τούρκους μνημόνας τους τὴν ἀπόφαση τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἡ ὑποταγὴ τους δὲν θὰ ναι εὐκόλο πράγμα.

Ὁ δερβίσης πλησίασε τὸν Ναὸ ἔκανε ἓνα τριγύρω καί γιὰ λίγο ξα-πόστασε στὸν ἴσκιο τοῦ θεόρατου πλάτανου πού βρισκόταν ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν Ἅγιο Δημήτριο καί τὸ κοιμητήριό τῶν Ρωμιῶν. Κοιτούσε μὲ δέος τὸν φουντωμένο πλάτανο καί καθὼς τὸ καλοκαι-ρινὸ ἀεράκι κουνούσε τὰ φύλλα του, ἐνιωθε ὅτι τὸ δένδρο κάτι τοῦ ψιθύριζε. Καί πραγματικά ὁ πλάτανος εἶχε πολλὰ νὰ πεῖ. Κάτω ἀπὸ τίς ρίζες του κυλούσε γάργαρα νερὸ πού κατέληγε σέ διπλανὸ φημι-σμένο πηγάδι. Ἡ δύναμη του ὅμως δὲν ὀφειλόταν μόνον στοῦ γάργα-ρο νερὸ, ἀλλὰ σέ μιὰ διαφορετικὴ τροφή. Στά πόδια του χύθηκε ἄφθονο αἷμα μαρτύρων καί ἡρώων. Ὁ πλάτανος ἦταν τόπος ἐκτελέσεως. Κατὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Ἀλέξη Ὁρλώφ τὸ 1770, ἐδῶ οἱ Τούρκοι ἐκτέλεσαν τὸν ξηρομεριτὴ Ἀντώνη Παπαντώνη ἀπὸ τὸν Μαχαλά (Φυτεῖες), τούς Γεώργιο Φαταούλα καί Ἀναστάση Παπα-σταμάτη (Φυτεῖες), τὸν Πάνο Ν. Μαυρομάτη καί τὸν Γεωργάκη Μαυρομάτη προύχοντες τῆς Κατούνας. Τὸ 1786 ἐκτελέστηκαν μὲ ἀπαγχονισμό καί οἱ τρεῖς Πελοποννήσιοι ἔμποροι, οἱ Νεομάρτυρες Θεόδωρος, Λάμπρος καί ἄλλος πού δὲν διασώζεται τὸ ὄνομά του (τὰ τελευταῖα χρόνια ἐκτιμᾶται πὼς μόνον ἓνας ἐκ τῶν τριῶν ἀπαγχονίστηκε στὸν Ἅγιο Δημήτριο, ἐνῶ οἱ ἄλλοι δύο κοντὰ στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀγρινίου ὁ ὁποῖος διατηρεῖ παρεκκλήσιο πρὸς τμὴ τῶν συγκεκριμένων νεομαρτύρων).

Αὐτὸς ὁ μαρτυρικός τόπος, πολὺ προσέλκυσε τὸν δερβίση. Θέλη-σε νὰ ξεδιψᾷ ἀπὸ τὸ γάργαρο νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ, ὅμως ἔλλειπε ἡ μπούγλα καί ὁ Χασάν ἔμεινε ἀκίνητος νὰ περιεργάζεται τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ βυθισμένος στίς σκέψεις του. Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει μιὰ ἡρεμὴ φιγούρα τὸν πλησίασε.

-Δερβίση μου, μπορῶ νὰ σοῦ προσφέρω μὲ τὴν μπούγλα μου λίγο νερὸ.

Ὁ Χασάν σάστισε ὅταν κοίταξε τὸν ξένο πού τὸν πλησίασε. Πρῶτη του φορά βρέθηκε κοντὰ σὲ Ἑλληνα κληρικό. Ἦταν ὁ ἐφημέριος τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, πού κατοικοῦσε μὲ τὴν πολύτεκνη οἰκογένειά του σέ ἓνα μικρὸ δωμάτιο, στοῦ κελί, πίσω ἀπὸ τὸν Ναὸ. Ὁ Δερβίσης ἤπια ἀπὸ τὴν μπούγλα τοῦ ἱερέα καί μέσα σέ σύγχυση τὸν ρώτησε.

-Σοῦ ἐπιτρέπουν νὰ μιλάς σέ ἓναν ἀλόθρησκο καί νὰ τὸν φιλεύεις κι ὅλας. Ὁ κληρικός τοῦ χαμογέλασε καί γαλήνια τοῦ ἀπάντησε.

-Στό Ευαγγέλιο διάβασα πώς όταν ο Χριστός βρέθηκε διψασμένος σ' ένα πηγάδι , μιά γυναίκα Σαμαρείτιδα πού λάτρευε μέ άλλο τρόπο τόν Θεό τοῦ πρόσφερε νερό. Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἤπια ἀπό τό νερό πού τοῦ ἔδωσε ἡ Σαμαρείτιδα. Πώς λοιπόν ἐγώ νά κάνω κάτι παραπάνω ἀπό ἐκείνον. Ἐξάλλου καί ἐσύ καί ἐγώ ἐνός Θεοῦ εἴμαστε παιδιά. Γιατί νά σέ ἐξαιρέσω; Τί μᾶς χωρίζει;

Ὁ Χασάν συγκλονίστηκε. Εὐχαρίστησε τόν ἱερέα καί τράβηξε γιά τό Σαράι κρατώντας στό μυαλό του τήν μεγάλη διδασκαλία πού ἄκουσε.

-Αὐτό λοιπόν πού ἐνώνει τούς ἀνθρώπους εἶναι ἡ Ἀγάπη, ψυθίρη-σε.

-Γιατί ποτέ δέν μοῦ μίλησε ὁ πατέρας μου γι αὐτό; Γιατί στό τάγμα δέν μοῦ τό δίδαξαν; Τά μάτια του κοκκίνησαν, ὁ δερβίσης βούρκω-σε.

-Μήπως...μήπως εἶμαι στό ψέμα, συλλογίστηκε. Σήκωσε τά μάτια του στόν οὐρανό καί ψέλλισε.

- Δημιουργέ μου, δείξε μου το δρόμο σου !!

5 Ὁ Χασάν ἀποδέχεται τόν Χριστιανισμό

Ἡ συνάντηση μέ τόν Ἑλληνα λευίτη ἦταν καθοριστική γιά τήν ψυχή τοῦ Χασάν. Μιά περίεργη ἀλλοίωση ἄρχισε νά γίνεται μέσα του. Ἐνωθε χαρά, ἔλπιδα κι ἕνα ἐσωτερικό φτερούγισμα πού ἔφερνε ἀγαλίαση. Τήν ἴδια ὅμως στιγμή τόν κύκλωνε ἕνα ζοφερό σκοτάδι. Ἡ ψυχή του ἔκανε πέταγμα νά ξεκωλύσει ἀπό τή γῆ, κάτι ὅμως πολύ δυνατό τόν ἔδενε στό χῶμα καί τόν ἐμπόδιζε.

Ὅταν τό πάθαινε αὐτό, σχεδόν ἔχανε τό κέφι του, ἀποτραβιόταν στό κονάκι του καί δέν ἤθελε μήτε κουβέντες, μήτε χωρατάδες, μή-τε νά γεύεται ζεστό καί νόστιμο φαγητό. Κατά τό βραδάκι ὅμως, ὅταν καταλάγιαζαν οἱ θόρυβοι καί ὁ κόσμος βρισκόταν στόν ἀνασασμό του πετούσε τά ρούχα τοῦ δερβίση καί τραβούσε σέ γνωστούς καί ἄγνωστους μαχαλάδες. Οἱ ἀκροτοπιές μέ τά φτωχό-σπιτα καί τίς στενές αὐλές τῶν Χριστιανῶν Βραχωριτῶν τοῦ γίνο-νταν μαγνήτης.

Ξαναγυρίζοντας ἀργά στό γιατάκι του, ἔκλεινε τά μάτια, ξαλά-φρωνε. Μέ τό κοφτερό νυστέρι τῆς ἀγάπης λές καί ξέσκιζε τά μαῦρα ἐκεῖνα πέπλα, ὅπου μουλωχτά καί δόλια βραχυκύκλωναν στά καλά καθούμενα κάθε τόσο τίς νύχτες τήν ψυχή.

Πέρασαν ἔτσι δύο χρόνια καί κάτι. Μετά τό ραμαζάνι ἄρχισε νά νιώθει μιά ἔντονη ἐπιθυμία νά γνωρίσει καλλίτερα τήν πίστη τῶν ραγιαδῶν. Μάλιστα γιόρταζαν οἱ Ρωμιοί τόν Εὐαγγελισμό καί τήν Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Τά βήματά του τόν ἔφεραν στό σπίτι τοῦ ἱερέα πού τόν ξεδίψασε στό παρελθόν καί τοῦ δίδαξε τήν ἀγάπη πρὸς τόν συνάνθρωπο. Κάθισε μαζί του ὡς ἀργά .Ἐφαγε ἀπό τά νη-σίσιμα πού μέ περισσή φροντίδα μαγείρευε ἡ πρεσβυτέρα καί ἄκουσε ἀπό τό στόμα τοῦ ταπεινοῦ Λευίτη τήν πρώτη κατήχηση. Εἶχε νά κάνει μέ τήν νηστεία . Ὁ παππούλης τοῦ ἐξήγησε πώς ἡ πρώτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο ἦταν ἡ νηστεία. Τήν ἔδωσε στόν Ἀδάμ μέσα στόν παράδεισο. «Ἀπό κάθε εἶδος δένδρου πού ὑπάρχει στόν Παράδεισο, τοῦ εἶπε, εἶσαι ἐλεύθερος νά φᾶς, ἀπό τό δένδρο ὅμως τοῦ γινώσκεις καλόν καί πονηρόν, οἷ φάγεσθε, γι-τί τήν μέρα πού θά φάτε θά πεθάνετε»(Γεν. β' 16-17). Τοῦ ἐξήγησε πώς τήν Τετάρτη νηστεύουμε γιά νά θυμόμαστε ὅτι ἕνας φίλος τοῦ Χριστοῦ τόν πρόδωσε ἡμέρα Τετάρτη καί νά συνειδητοποιοῦμε ὅτι καί ἐμεῖς, παρ' ὅτι εἴμαστε φίλοι του, εἶναι δυνατό ἂν δέν προσέχου-με καί δέν ἀγωνιζόμαστε νά τόν προδώσουμε. Καί ἐπειδή Παρα-σκευή σταυρώθηκε ὁ Κύριος, σταυρώνουμε μέ τήν νηστεία τόν κα-κό μας ἑαυτό, γιά νά μᾶς

έλεήσει τους ανάξιους, όπως έλεησε τον έσταυρωμένο ληστή. Του μίλησε επίσης, για τα γεγονότα της Μεγάλης Έβδομάδας, για την Σταύρωση, για το σχίσμο του καταπετάσματος του Ναού, που συμβολίζει την πύλη του παραδείσου που έλευθερώθηκε από το Χερουβίμ που την φρουρούσε. Του μίλησε για το κήρυγμα του Χριστού στους φυλακισμένους του Άδη, για την Ανάσταση του Χριστού για την εμφάνιση του Αναστάντος στους μαθητές και για πολλά άλλα μέχρι που ξημέρωσε.

Ο Χασάν βιαστικά πήρε την κατεύθυνση προς το κοντινό Τζαμί για την πρωινή προσευχή. Στόν νοῦ του όμως στριφογύρναγαν τα όσα άκουσε από τον Ίερέα. Ίσως για πρώτη φορά δέν μπορούσε νά αναφέρει τα 99 όνόματα του Άλλάχ μέ την παλαιά θέρμη.

Άρχισε νά νηστεύει όπως οί Χριστιανοί. Τίς Κυριακές αλλάζοντας φορεσιά στριφογύριζε στις τρεις Έκκλησίες του Βραχωρίου. Στο μετόχι της Τατάρνας την Άγία Τριάδα (1810). Στο μετόχι του Προυσου τον Άγιο Χριστοφόρο (παλιός) και τον ένοριακό Ναό του Άγίου Δημητρίου μέ τον έφημέριο του όποιου είχε αναπτύξει μία πνευματική σχέση.

Έφθασε και τό Μεγαλοβδόμαδο των Ρωμιών και τό πέτρινο Έκκλησάκι του Άγίου Δημητρίου ήταν κατάμεστο με γαλήνιους ρα-γιάδες που έψαλαν τον Νυμφίο. Έντυπωσιαζόταν από τα πρόσωπα των Χριστιανών.

-Να' ναι σκλάβοι, συλλογίζοταν, κουρασμένοι από τίς άγροτικές παραδουλέψεις στους Μπέδες και αυτοί νά γελάνε! Νά εύχονται μεταξύ τους Χρόνια Πολλά και νά φεύγουν για τα κονάκια τους άδελφωμένοι!

Έφθασε και ή Σταυρωμένη Πέμπτη, ή φωνή των ψαλτάδων άντιλαλούσε σέ όλη την περιοχή των Ρωμιών, ενώ τα λιβανωτά που άφησαν οί γυναίκες άναμένα στις αύλές, σάν έφυγαν για την Έκκλησιά, ήλέκτριζαν την άτμόσφαιρα. Ξαφνικά ή καμπάνα άρχισε νά χτυπά πένθιμα. Στόν ήχο της, άπαντούσαν μέ ούρλιαχτά τα σκυ-λιά σάν νά συμμετέχουν και εκείνα στο Θείο δράμα. Ο Χασάν σύρ-θηκε μέ προφύλαξη σιμά στο παράθυρο μέ τα χρωματιστά τζάμια, κόλλησε τό κούτελό του στα σίδερα κι άποξεχάστηκε. Οί ψάλτες έψαλαν μέ συγκίνηση τό «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ό έν υῶδασι την γήν κρεμάσας» . Μαζί μέ τους Χριστιανούς ένιωσε, νά σκύβει κι αυτός τό κεφάλι και την ψυχή του μπρός στόν Νυμφίο της έκκλησίας. Άντίκρουσε τον δακρυσμένο Ίερέα νά τοποθετεί «τόν Υίο της Παρθένου» πάνω στο ξύλο του Σταυρού, νά καρφώνει τα χέρια και τα πόδια του Έσταυρωμένου και όλοι μαζί νά ψάλουν τό «προσκυνοῦμεν σου τά πάθη Χριστέ».

Ο Χασάν σηκώνει τα μάτια του προς τον Βασιλέα της Δόξης. Τα μάτια του τρέχουν δάκρυα. Ένα ιερό δέος συνέχει όλο του τό είναι. Νιώθει, πώς ό Ίησοῦς του χαμογελά. Πώς μέ τα τεντωμένα πάνω στο Σταυρό χέρια του, προσπαθεί νά τον άγκαλιάσει. Και ό Χασάν τό ίδιο θέλει. Θέλει νά τρέξει, νά άγκαλιάσει την Έσταυρωμένη Άγάπη που δέν άπορρίπτει κανένα πάνω στη γή, όσο άμαρτωλός και άν είναι αυτός, όσα μεγάλα λάθη και άν διέπραξε.

Άργά βράδου έπιστρέφει στο Σεράι. Εκεί άλλη άτμόσφαιρα, άλλος κόσμος. Βαρύς ό άέρας από τον καπνό του ναργιλέ, την μυρουδιά του κρασιού και των άνατολίτικων φαγητών. Άλλά και τα πρόσωπα των ανθρώπων, πόσο διαφορετικά του φαίνονταν. Δέν είχαν χαρά, άν και σχημάτιζαν τό ψεύτικο χαμόγελο του άναπαυμένου ανθρώπου μέ τα ίκανοποιημένα ένστικτα. Ο Χασάν τράβηξε για τον όντά του. Είχε πλέον επιλέξει τον κόσμο του. Όλο τό βράδου δέν έκλεισε μάτι. Αύτη την φορά, όχι από

κάποιο σκοτάδι πού κυκλώνει τήν ψυχή. Είχε χαραχτεί στήν μνήμη του ή γλυκιά μορφή τοῦ Ἐσταυρωμένου. Ἐκλείνε τά μάτια του καί ἔβλεπε τήν μορφή Του νά τοῦ χαμογελά, νά τόν προσκαλεῖ κοντά του. Καί μέσα σε ἐκείνη τήν χαρά, ψυθίρησε:

-Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε! Ἦταν ή πρώτη προσευχή στόν ἀληθινό Θεό.

Τήν ἄλλη μέρα ἀκολούθησε τόν ἐπιτάφιο σέ ἀπόσταση ἀσφαλείας. Σιγῶσαλε τό «αἱ γενεαῖ πάσαι...», ἀντίκρουσε τούς πλη-ρωμένους ἀπό Ἑβραίους καί Τούρκους, γανωτήδες γύφτους νά προκαλοῦν τούς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι τούς ἀπωθούσαν μέ τά χαλ-κούνια. Μέ δέος παρακολουθήσε «τό σπάσιμο τοῦ Ἴδης» κατά τήν ἐπιστροφή τοῦ ἐπιταφίου. Μέ τήν ἴδια εὐλάβεια παρακολουθήσε τά ξημερώτα τοῦ Σαββάτου καί τήν ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως.

Ὁ Χασάν, ἔσωτερικά, εἶχε ἀποδεχθεῖ τόν Χριστιανισμό, πρόσεχε ὅμως νά μήν τόν ἀντιληφθοῦν οἱ ὁμοεθνεῖς του καί περιπέσει σέ κίνδυνο. Προσευχόταν νά τοῦ δώσει ὁ Θεός τόν τρόπο, ὥστε νά λάβει τό ἱερό Βάπτισμα καί νά ζήσει τήν ἀληθινή ζωή τοῦ Χριστιανοῦ.

6. Βαπτίζεται Χριστιανός στήν Ἰθάκη

Δέν πέρασε πολὺς καιρός καί ὁ φιλέσπλαχνος Θεός, ἀπάντησε στίς προσευχές του. Ἀποφασίστηκε νά γίνει ἀλλαγὴ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν τῆς Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας. Ἔτσι ὁ Γιουσοῦφ Ἀράνης ἔφυγε γιά τά Γιάννενα καί ἀντί γι' αὐτόν ἔλαβε τήν ἐξουσία στήν Αἰτωλο-καρνανία ὁ Σουλεϊμάν Μπέης Βρυώνης. Ὁ δερβίσης Χασάν δέν ἀκολούθησε τόν Γιουσοῦφ στά Γιάννενα, οὔτε παρέμεινε δερβίσης τοῦ Σουλεϊμάν. Ὡς κίνηση ἀπόταξης τοῦ παρελθόντος πέταξε τό κι-ουλάχι καί τά λευκοπράσινα ρούχα πού φορούσε σάν δερβίσης, ντύθηκε Ἑλληνικά ρούχα καί ζούσε ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς ὡς ἓνας ἀπὸ αὐτούς. Τό μόνο πού στερούνταν ἦταν τό Ἅγιο Βάπτισμα πού ποθοῦσε καί μέ κάθε τρόπο ἐπιζητούσε. Ὅμως ὁ νόμος γιά τόν μουσουλμάνο πού θ' ἄλλαζε τό θρήσκευμά του, ἀλλά καί γιά αὐτόν πού θά τόν βοηθοῦσε νά τό πραγματοποιήσει ἦταν πολὺ σκληρός. Ἡ λογική ἔλεγε, πῶς ὅταν οἱ σκληροὶ Ὀθωμανοὶ Τούρκοι τοῦ Βραχω-ρίου μάθαιναν, ὅτι ὁ δερβίσης τους, ὁ γιός τοῦ ξακουστοῦ Σεῖχη τῆς Κόνιτσας, ἀποκήρυξε τήν πίστη στόν Ἀλλάχ καί ἀσπάστηκε τήν πί-στη τῶν ραγιάδων θά κινδύνευε μέ σφαγὴ ὅλη ή Ἑλληνική Χριστια-νική κοινότητα τοῦ Βραχωρίου καί τῶν γύρω περιοχῶν. Γι' αὐτό οἱ Χριστιανοὶ μέ προεξάρχοντες τούς κληρικούς τόν συμβούλεψαν νά πάει νά βαπτισθεῖ σέ ἄλλη περιοχή πού θά ἦταν ἄγνωστος. Θεωρή-θηκε πῶς ή πιό καλή περίπτωση ἦταν τά ἐπτάνησα τά ὁποῖα βρισκό-ταν ὑπὸ τήν κυριαρχία τῶν Ἑνετῶν. Οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τῶν Ἐπτανήσων καταφρονώντας τήν παπική προπαγάνδα διατήρησαν τήν αὐτοσυνειδησία τους καί τήν ἐλευθερία τῶν κινήσεών τους. Τό πιό κοντινὸ νησί τῶν Ἐπτανήσων ἦταν ή Ἰθάκη.

Γιά αὐτό τό νησί τράβηξε ὁ Χασάν μέ ἐνθουσιασμό γιά τά καλύτε-ρα πού ἔρχονται. Ἀντικρῦζοντας τό νησί ή καρδιά του σπαρτάρησε ἀπὸ χαρά. Σίγουρα ἔνιωθε κάτι ἀπὸ κείνα τά αἰσθήματα πού ἔνιωσε ὁ παλιός καί ξακουστός Ὀδυσσεύς. Ἐκείνος, ἔνιωθε χαρά, γιατί μετὰ ἀπὸ περιπέτειες χρόνων, ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του, στήν οἰκογένειά του. Ὁ Χασάν, ἔνιωθε χαρά, γιά τήν ἐπιστροφή στήν οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ. Μετὰ τήν δική του Ὀδύσεια μέσα στήν πλάνη τοῦ μουσουλμανισμοῦ, ἐπιστρέφει στήν πνευματική Ἰθάκη τήν Ἐκκλησία. Πάντα ή Ἰθάκη θά εἶναι τό σύμβολο τῆς ἐπιστροφῆς στήν ἀληθινή χαρά. Γι' αὐτό καί τόσο χαροποίησε τόν Χασάν ή θέα της.

Μέ όλους αυτούς τούς προβληματισμούς, τό ταξίδι γιά τήν Ίθάκη τελείωσε. Μόλις τό πόδι του πάτησε στόν μόλο, άνεζήτησε τρόπο γιά νά έπιτευχθεί τό συντομότερο ό πόθος του.

Οί Ίθακίσιοι είχαν μιá παράδοση. Ήταν συνασπισμένοι σέ συνοικί-ες, σέ ένορίες στις όποιες δέν εισερχόταν κάποιος εύκολα. Ίσως αυτό τό είχαν ως μέσο αντίδρασης καί άμυνας πρós τούς παπικούς κατακτητές τους. Δημιούργησαν όμως μιá ένορία γιά νά έγγράφονται καί νά έκκλησιάζονται ως ένορίτες όσοι ξένοι έρχονταν στό νησί. Αυτή ή ένορία όνομάστηκε Άγιος Νικόλαος τών ξένων. Σ'αυτή τήν ένορία παρέπεμψαν τόν Χασάν οί ντόπιοι . Ό Ναός βρι-σκόταν περίπου στό κέντρο τής πόλης.

Στόν Άγιο Νικόλαο τών ξένων διακονούσε ως έφημέριος ένας εύλογημένος κληρικός, όπου ή χάρη του Θεού τόν σκέπασε καί δια-φύλαξε από τήν θρησκευτική μανία καί τήν αίρεση τών Φραγκολατί-νων. Πόσοι καί πόσοι «ξένοι» δέν ένιωσαν «ώσι έν» κάτω από τό πετραχήλι του. Πραγματικός άλειπτης τών άθλητών του Χριστού.

Είναι ακόμη καλοκαίρι, είναι δειλινό. Καί ενώ ό ήλιος δέν έχει ακόμη άποτραβηχτεί θερμαίνοντας τό ιστορικό νησί, στόν κατανυ-κτικό Ναό του Άγίου Νικολάου κυριαρχεί άλλη άτμόσφαιρα. Τά λιγοστά μικρά παράθυρα του τρούλου μέ τά χρωματιστά τζάμια δέν έπιτρέπουν στό φώς νά χαλάσει τήν κατάνυξη. Μόνο τό φώς τών καντηλιών φωτίζει τά πρόσωπα τών είκονιζόμενων Άγίων μεταφέρο-ντας τόν προσκυνητή τους σέ μιá άλλη διάσταση.

Ένας άναστεναγμός βγήκε από τά στήθη του Χασάν. Πόσο ήθελε να γίνει ένα με τους Άγίους! Προχώρησε καί κατευθύνθηκε πρós τήν ιεροπρεπή φιγούρα πού βρισκόταν μπρός στην Ώραία Πύλη. Ό νεαρός «ξένος» βρίσκεται κίολας χάμου, σέρνεται μέχρι τά πόδια του κληρικού, ενώ τό κούτελό του άκουμπά στις πέτρινες πλάκες του δαπέδου.

-Σήκω παιδί μου, τι σου συμβαίνει, πώς σε λένε, από πού έρχεσαι; Σιγορωτᾷ ό γέροντας κι άπλώνει τά χέρια του νά τόν βοηθήσει. Βέ-βαια ξέρει άρκετά γιά φουρτούνες καί σεκλέτια πού βαραίνουν τις άνθρωπινες ψυχές. Γνωρίζει πώς τό γέλιο καί ή χαρά στη ζωή, είναι όπως οί λιακάδες του χειμώνα. Έχει άκούσει καί δει τόσα πολλά, πού έδωσε τόν άυστηρό άσκητικό βίο του, ως αντίλυτρο γιά νά λά-βει τήν χάρη νά ξεκουράζει από τό μαρτύριο του πόνου ανθρώπους .

-Τι έπαθες, τι σου συμβαίνει, γιατί κλαίς; Ξαναρωτᾷ.

-Ό Χριστός γέροντα... άντηχεϊ ξάφνου σπασμένη ή φωνή του ξε-νου. Ό Χριστός, έχει πολύ άγάπη, είναι άφάνταστα σπλαχνικός!

Ό γέροντας ταραζεται από τήν μεγάλη όμολογία του νεαροῦ.

-Ναι παιδί μου ψιθυρίζουν τά χείλη του. «Ό έωρακός Αυτόν, έώρακε τόν Πατέρα». Τι σε βαραίνει; Μήπως έκλεψες , μήπως σκό-τωσες κανέναν;

-Κάτι χειρότερο. Πάτερ, προσπάθησα νά σκοτώσω τό Χριστό ύπηρετώντας τόν Άλλάχ. Δέν γεννήθηκα από Χριστιανούς. Ό πατέ-ρας μου είναι Σειχης, έγώ είμαι δερβίσης πού μισούσα τόν Χριστό καί τήν Έκκλησία του. Αντίκρουσα χριστιανούς νά σφαγιάζονται γιά τήν πίστη καί τήν έλευθερία τους καί δέν τους βοήθησα. Βρισκό-μουν στό σκοτάδι, στην πλάνη. Μά ό Χριστός δέν μέ άπέρριψε. Μιά μέρα στό βραχώρι κοίταξα από τό τζάμι τής Έκκλησίας . Τελούνταν ή σταύρωση. Τό βλέμμα μου, έπεσε στό πρόσωπο του έσταυρωμένου. Ένωσα ότι μέ προσκαλούσε, ότι μου χαμογελούσε. Από τότε

ή ζωή μου άλλαξε. Πάτερ, θέλω να γίνω Χριστιανός! Να βαπτιστώ και αν ο Χριστός τό επιτρέψει να πεθάνω για τό όνομά του!

Ό Χασάν εἶπε και ἄλλα πολλά. Ἄδειασε ή καρδιά του από όλα τά κρίματα. Καί όσο ἔλεγε, τόσο τά μάτια του ἔσταζαν δάκρυα, ὥστε να μουσκέψουν ἀκόμα και οἱ χούφτες τοῦ παπούλη με τίς ὁποῖες ἀγκάλιαζε τά δύο χέρια τοῦ δερβίση.

Ό Κληρικός ἀνασήκωσε τό βλέμμα του πρὸς τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ , τήν τοποθετημένη στό τέμπλο τοῦ Ναοῦ και εὐχαρίστησε τόν Θεό πού τόν ἀξίωσε να διακονήσῃ τήν μεγάλη μετάνοια και τήν ἐπιστροφή ἑνός δερβίση.

Ό Χασάν ἔμεινε κοντά στό γέροντα ἀρκετές ἡμέρες, ὅπου κατη-χρήθηκε. Πόσο διαφορετική ἦταν αὐτή ή διδασκαλία τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀπό ὅτι ἐκείνη πού ἔκανε μερικά χρόνια πρὶν στό τάγμα τῶν δερβίσηδων στά Γιάννενα. Ἀλλά και ὁ γέροντας ἀλείπτῃς, βήμα πρὸς βήμα ξερίζωνε τίς πλανεμένες ἀντιλήψεις τῶν μουσουλμάνων ἀπό τήν καρδιά τοῦ Χασάν.

Πήραν μαζί το Κοράνιο και ὁ μὲν Χασάν διάβαζε χωρία για τό Θεό, ὁ δέ Ἱερέας ἀπαντοῦσε με τήν Ὀρθόδοξη διδασκαλία και τά ἀναιρούσε. Ἄνοιξε ὁ Χασάν τό κοράνι και διάβασε: « Ὁ Μεσίας Ἰησοῦς, υἱός τῆς Μαριάμ, εἶναι ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ...» Κεφ.4,169. « Ἄπιστοι, εἶναι οἱ λέγοντες, ὅτι ὁ Μεσίας, υἱός τῆς Μαριάμ, εἶναι θεός...εἶναι ἀπλῶς ἀπόστολος» Κεφ.5,76. «Και εἶπαν οἱ Ἑβραῖοι, τόν υἱό τῆς Μαριάμ, τόν ἀπόστολο τοῦ Θεοῦ δέν ἐφόνευσαν, δέν ἐσταύρωσαν αὐτόν, ἀλλά ἄλλον ὅμοιον με αὐτόν» Κεφ.4,156. «Ὁ Θεός, οὐδέποτε ἐγέννησε και οὐδέποτε ἐγεννήθηκε» Κεφ.112,3. «Ὁ Θεός, δέν ἔχει τέκνα . Ἄπαγε τῆς Βλασφημίας» Κεφ. 19,36. «Ἄπιστος, εἶναι αὐτός πού λέγει, ὅτι ὁ Θεός εἶναι τό ἐν τρίτο ἀπό τά τρία, ἀλλά δέν εἶναι παρά μόνον ἕνας Θεός. Ἐάν δέν παύσουν να προφέρουν ἀσεβεῖς λόγους, τιμωρία ἐπώδυνος θά ἀναμένει αὐτούς» Κεφ.5,77. « Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἀπλούς δούλος μας, τόν ὁποῖο εὐεργετήσαμεν με τό να τόν κάνουμεν παράδειγμα στους υἱούς Ἰσραήλ» Κεφ. 43,58.

Ό Ἱερέας κατάλαβε ὅτι τά παραπάνω χωρία εἶναι ἀπό τά βασικά σημεῖα τῶν μουσουλμάνων με τά ὁποῖα ἀμφισβητοῦν τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ και τήν Ἁγία Τριάδα. Τοῦ παρέθεσε και αὐτός χωρία ἀπό τήν Ἁγία Γραφή. Τοῦ διάβασε ἀπό τό ψαλτήρι (2,7) τό χωρίο: «ὁ Κύριος εἶπε πρὸς με Υἱός μου εἶσαι σύ, ἐγώ σήμερα σε ἐγέννησα». Τοῦ ἔδειξε τίς δύο μεγάλες προφητεῖες τοῦ Ἡσαῖα «Ἴδου ή παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει και τέξεται υἱόν και καλέσουσι τό ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ (= μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, Ησ.7,14) και « Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱός και ἐδόθη ἡμῖν οὐ ή ἀρχή ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ και καλεῖται τό ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλής ἄγγελος, θαυμαστός σύμβουλος, Θεός Ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» (Ησ.9, 6). Κι ὁ γέροντας συνεχίζο-ντας τοῦ εἶπε.

-Παιδί μου, ὁ Θεός τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἀληθινός, γιατί σέ συγκε-κριμένη ἱστορική στιγμή παρουσιάστηκε στήν γῆ, ἀπεκάλυψε τόν ἑαυτό του. Κήρυξε, ἔκανε θαύματα, σταυρώθηκε για τίς ἁμαρτίες μας, ἀναστήθηκε και ἀναλήφθηκε στους οὐρανούς ἀνεβάζοντας ξα-νά την ἀνθρώπινη φύση στον Θεό. Κι ὅλα αὐτά συνέβησαν μπρὸς στά μάτια ἑκατοντάδων και χιλιάδων ἀνθρώπων. Δεν μιλάμε, λοι-πόν, για κάποιο προφήτη σάν τόν Μωάμεθ, πού «ἄκουσε» τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ, ὥστε να φέρει τό μύνημά του στή γῆ. Ὁ ἴδιος ὁ Θεός,μας φανερώθηκε, τόν ψηλάφισαν ,τόν εἶδαν. Γνωρίζεις μήπως κάποιον,πού θα πέθαινε για ἕνα ψέμα πού θα κήρυττε;

-Όχι πάτερ, απάντησε ο Χασάν, κάθε άνθρωπος μπροστά στο θά-νατο θα όμολογούσε το ψέμα για να σωθεί.

-Άκριβώς, συνέχισε ο κληρικός. Ο Απόστολος Παύλος και οι μαθητές του Χριστού, δεν θά πέθαιναν για ψεύτικες διδασκαλίες. Όπως μόνοι τους τόνιζαν στους διώκτες τους, θυσίαζαν την ζωή τους κηρύττοντας τα όσα είδαν και τα όσα άκουσαν. Ο Χασάν έντυπωσιάστηκε, πού πολύ όμως άναπαύθηκε όταν άκουσε τό παρά-δειγμα του ήλιου με το όποίο συνειδητοποίησε πού είναι ή πίστη των Χριστιανών για την Άγια Τριάδα.

-Όταν μιλάμε για Άγια Τριάδα, εξήγησε ο ιερέας του Θεού, δεν κάνουμε λόγο για τρεις Θεούς. Ο Θεός μας είναι ένας στην φύση του, δηλαδή ως προς τον τρόπο ύπαρξέως του, με τρία πρόσωπα, τρεις ύποστάσεις ως προς τον τρόπο πού άποκαλύφθηκε στον κόσμο. Και για να τό κατανοήσουμε καλύτερα οι πατέρες και διδάσκα-λοι της Έκκλησίας, μάς έδωσαν τό παράδειγμα του ήλιου. Όταν κοιτάμε τον ήλιο στον ουρανό τι βλέπουμε;

-Ένα στρογγυλό κύκλο, απάντησε ο Χασάν.

-Αυτό όμως το Στρογγυλό, δεν είναι ένα φαινόμενο, αλλά τρία. 1ον ο στρογγυλός κύκλος, 2ον το φώς πού σαν άκτίνες φωτίζει την πλάση, και 3ον ή θερμότητα πού βγαίνει από τό φώς. Δηλαδή ένας ο ήλιος με τρία φαινόμενα. Τόν κύκλο, τό φώς και την θερμότητα. Έτσι και στον Θεό, έχουμε μία Θεία ουσία με τρία πρόσωπα. Τόν Πατέρα πού γεννά τον Υιό και έκπορεύει τό Άγιο Πνεύμα. Όλη ή Άγια Τριάδα συμμετείχε στην δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου. Όλη ή Παναγία Τριάδα συμμετέχει και στην σωτηρία μας άφου μετά την πώση των πρωτοπλάστων μόνοι μας οι άνθρωποι δεν μπορούσαμε να βρούμε τον δρόμο προς τον Θεό και την σωτη-ρία. Έτσι Χασάν μου, ο φιλεύσπλαχνος Πατέρας άποφάσισε την σω-τηρία μας και έστειλε τον μονογενή του Υιό, να μάς άποκαλύψει τον Θεό και τον χαμένο δρόμο προς τον ουρανό. Ο υιός και Λόγος του Θεού με τό έργο και τό πάθος του μάς άνοιξε την πόρτα του Παρα-δείσου και την σωτηρία. Τό Άγιο Πνεύμα είναι αυτό πού συγκρότησε την Έκκλησία κατά την Πεντηκοστή και μέσα από τα μυστήρια μάς χαρίζει τη Θεία χάρι, την εύτυχία και την αγιότητα. Αυτό διαμορφώ-νει στην καρδιά των ανθρώπων τρομερές αλλοιώσεις και αλλαγές και χαρίζει την γνώση του Θεού και την θέωση. Αυτό είναι πού κάλεσε και σένα Χασάν για να τον άναζητήσεις.

-Πάτερ... Έχω κάνει τόσα λάθη....Θά με συγχωρήσει ο Θεός; Πώς θά τον βρω;

-Μην άνησυχείς παιδί μου. Ο Θεός μας, δεν είναι νεκρός. Ούτε άπόμακρος άφέντης πού κατευθύνει όπως του άρέσει τον άνθρωπο σαν δούλο του. Ο Θεός μας, είναι άποκάλυψη. Άποκαλύπτεται στους καταδεκτικούς, σ' αυτούς πού τό θέλουν. Σέβεται τον άνθρωπο γι' αυτό τον έπλασε κατ' εικόνα του. Πρόσωπο έλεύθερο να χαράζει τό μέλλον του όπως επιθυμεί.

Ο Χασάν ένθουσιάστηκε ! Ποτέ του δεν συμφωνούσε με τό κι-σμέτ, με ένα Θεό πού κυβερνούσε τον κόσμο, όπως άκριβώς συ-μπεριφερόταν ένας άφέντης στους δούλους του. Και ο ιερέας συνέ-χισε.

- Ο Θεός μας Χασάν, είναι όπως τό τζάκι. Άν πλησιάσουμε πολύ τό τζάκι τί θά πάθουμε;

-Θα καούμε πάτερ!

-Κι αν πάμε στο άλλο δωμάτιο;

-Θά κρυνούμε μακριά από την φωτιά, απάντησε ο κατηχούμε-νος.

- Αυτό που χρειάζεται, λοιπόν, είναι να πλησιάσουμε στο τζάκι και τότε όσο κρύο κι αν υπάρχει δίπλα μας, δεν θα μάς παγώνει αφού θα ζούμε στην θαλπωρή τής φωτιάς. Το ίδιο ας κάνουμε με το Θεό. Αν τον πλησιάσουμε με τήν προσευχή και τὰ μυστήρια τής Εκκλησίας, θα μάς πυρπολήσει ή Χάρι Του. Θα ζούμε με τήν παρουσία Του. Τότε ή Ζωή Του, θα γίνει ζωή μας. Τότε αρχίζει ή αγιότητα και ή Θέωση. Ότι κι αν μάς λένε έναντιον του Θεού μας, για τήν ύπαρξή του ή για τήν δικαιοσύνη του κ.τ.λ. θα μάς αφήνει αδιάφορους μιά και θα ζούμε τήν παρουσία του.

Ο γέροντας τόν δίδαξε και πολλά άλλα. Ύστερα του μίλησε για τούς μάρτυρες. Για τούς Άγιους Δημήτριο και Γεώργιο που πέταξαν τὰ αξιώματα για χάρι του Χριστού. Για τήν Άγια Αικατερίνη που χρησιμοποίησε τήν μόρφωσή της, για τήν διάδοση του Χριστιανισμού. Ίδιαίτερος χάρηκε με τόν βίο τής Άγιας Βαρβάρας. Είχαν πολλά κοινά. Προερχόταν και οί δύο, «έκ δυσώδους ρίζης», από γονείς άρνητές και πολεμίους του Χριστού, Τόν όποιο αγάπησαν μέχρι θανάτου.

Έφτασε και ή ώρα που τελείωσε ή κατήχηση. Όλα ήταν πλέον έτοιμα. Μέσα σε συγκίνηση και κατάνυξη έπιτελέσθηκε ή αναμόρφωση του Χάσάν. Ντυμένος τόν λευκό χιτώνα με δάκρυα στα μάτια παραθέτει τόν έαυτό του στο Θεό.

- Αποτάση τώ Σατανά; Και πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ; Και πάση τῇ λατρεία αὐτοῦ; Και πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; Και πάση τῇ πομπῇ αὐτοῦ;

- Αποτάσσομαι!

- Συντάσση τώ Χριστῶ;

- Συντάσσομαι, φώναξε αποφασιστικά ό νέος που έλαβε τό όνομα Ιωάννης. Με σθεντορία τή φωνή, άπήγγειλε τό σύμβολο τής Πίστεως και ύστερα... Ύστερα συμμετείχε στο θάνατο και τήν άνάσταση του Χριστού. Μέσα στην κολυπήθηρα, πέθανε ό μου-σουλμάνος και σηκώθηκε ό Χριστιανός. Πέθανε ό δερβίσης και άναστήθηκε ό άθλητής του Χριστού. Έλαβε τό Άγιο Χρίσμα και γο-νατίζοντας μπροστά στον Ίερέα, δέχτηκε τήν εύλογία και τήν τριχο-κουρία σαν ύπόσχεση άποταγῆς του κόσμου και τής άμαρτίας.

Κατόπιν έλαβε τίς τελευταίες νουθεσίες από τόν ιερέα, πήρε τήν εύχή του και έφυγε από τήν Ίθάκη.

7. Ο Χριστιανός Ιωάννης στο Μαχαλά.

Ο Ιωάννης, ανακαινισμένος, λυτρωμένος μπήκε στο καΐκι για τήν επιστροφή. Και εκείνο καμαρωτό έπλεε στη θάλασσα σαν να συμμε-τείχε στην χαρά του σημαντικοῦ ταξιδιώτη που κουβαλούσε. Έκτός από κάποιο πανί στο πελώριο κατάρτι, κάπου εκεί χαμηλά στο κά-τεργο, όκτώ γεμιτζήδες, τέσσερις από τήν μιά μπάντα και τέσσερις από τήν αντίθετη, τραβούσαν συντονισμένα και ρυθμικά κουπί για να όρτσάρουν, να δυναμώσουν τήν πλεύση.

Πόσο διαφορετικά ήταν όλα γύρω του. Το πέλαγος, άπλωνόταν γύρω του γαλήνιο, όπως ακριβώς και ή ψυχή του. Η θάλασσα ήταν σαν να χαμογελά με νάζι. Σάν ντροπαλή παιδούλα, που τό κύμα της τριγύρω γίνεται σαν άπαλάμη που χαϊδεύει και δίνει άντρεία και αυτοπεποίθηση στα πλεούμενα. Τέτοια αυτοπεποίθηση ένιωθε και ό Ιωάννης.

Χαίδευε τό μέτωπό του και τὰ χέρια του, νιώθοντας τό Άγιο Μύ-ρο που 'χει πάνω του. Κοιτούσε τόν ουρανό και ήθελε να τόν άγκαλιάσει. Μακάρι να πέθαινε εκείνη τήν στιγμή για να μπαινε στη

χρυσή πόλη του Θεού και να χορέψει, όχι όπως παλιά που ήταν δερβίσης, αλλά να χορέψει με τους αγγέλους σε ένα άτελείωτο δο-ξολογισμό του Θεού.

Έπιθυμία του, ήταν να επιστρέψει στην περιοχή που ζούσε σαν δερβίσης και να όμολογήσει πίστη στο Χριστό. Μά είχε γερά κρα-τήσει τις συμβουλές του παπούλη, που τον βάπτισε στην Ίθάκη.

-Ίωάννη, του είχε πεί, μὴν ἐπιδιώξεις μόνος σου τὸ στεφάνι τοῦ μαρτυρίου. Αυτό δίνεται δῶρο ἀπὸ τὸ Θεό. Μὴν φανερωθεῖς παιδί μου στοὺς ἀγαρηνοὺς καὶ σὲ μολύνουν πάλι. Παρὰ μόνον ζήσε Χρι-στιανικά καὶ ἂν εἶναι θέλημα Θεοῦ , Ἐκεῖνος θὰ σὲ καλέσει στοὺς μαρ-τύριο.

Ἀποβιβάστηκε ἀπὸ τὸ καϊκι καὶ τράβηξε πρὸς τὸ Βραχώρι. Ὅμως δὲν ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ, ἀλλὰ 30 χιλιόμετρα πρὶν ἀπ' αὐτὸ στοὺς χω-ριὸ Μαχαλά, στὶς σημερινὲς Φυτεῖες.

Πρὶν ἔμπει στοὺς χωριὸ σταμάτησε πάνω σ' ἕνα βράχο, στὴ βίγλα, σὲ μιὰ τοποθεσία μὲ πανοραμικὴ θέα. Ξεκουράστηκε ἡ ψυχὴ του μπρὸς τὴν ἀπεραντοσύνη τοῦ κόσμου. Ἀπὸ κεῖ ἀντίκρουσε τὸν Πε-ταλά, τὸν δρόμο που ρχεται ἀπὸ τὰ Γιάννενα, τὸν Ἀχελῷο νὰ δια-τρέχει σὰν φυσικὸς ἀφέντης τὴν Αἰτωλοακαρνανικὴ πεδιάδα καὶ στοὺς βάθος ἕναν μικρὸ οἰκισμό, σὰν βολιὸ ἀπὸ ἄσπρες πέτρες, τὸ Βραχώ-ρι. Ἀναστέναξε στὴ θέα τοῦ Βραχωρίου, ἔνωθε ὅτι ἔχει ἀνοικτοὺς λογαριασμοὺς ἐκεῖ. Κοίταξε, ξανά, τὴν ὀμορφὴ περιοχή καὶ δόξασε τὸ Θεό.

-Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ἔκανε τὸν σταυρὸ του καὶ προχώρησε στοὺς χωριό. Ἐκεῖ προσελήφ-θηκε στὰ κτήματα τοῦ προεστοῦ Πάνου Γαλάνη, τὸν ὁποῖο γνῶριζε ἀπὸ τὸ Βραχώρι .

Ὁ Πάνος Γαλάνης, ἦταν ὁ γνωστὸς πανίσχυρος προεστὸς ἀπὸ τὸ Μαχαλά Ξηρομέρου που κατοικοῦσε στοὺς Βραχώρι. Μετὰ τὴν δολο-φονία τοῦ προεστοῦ τῆς Κατούνας Μ. Μαυρομάτη το 1793, ὁ Γαλά-νης ἀναδείχθηκε σὲ βιλαέτη τοῦ Κάρλελι. Γιά τὴν πολλὴ του δύνα-μη τὸν προσφώνουσαν Μεγαπάνο. Ἀφου μὲ δηλητήριον δολοφόνησε τὸν δράκο Γρίβα καὶ κατεδίωξε τοὺς Κατσικογιανναῖους ἔγινε κυρί-αρχος τοῦ ἀρματολικιοῦ καὶ πρόσωπο ἔμπιστο στὸν Ἀλή πασά. Μά-λιστα διορίστηκε καὶ υπεύθυνος γιά τὸν μουκατὰ τοῦ Κάρλαλι, δη-λαδὴ κάτι σὰν φοροεισπράχτωρας. Ἀργότερα συμμετεῖχε στὴν γε-ρουσία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδας λαμβάνοντας μέρος στοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνες.

Κοντὰ σὲ ἕνα τέτοιο σπουδαῖο πρόσωπο, ὁ Ἰωάννης ἔνωθε ἀσφαλῆς. Ἔργαζόταν τὸ «δραγατικὸν ἐπάγγελμα», κάτι σὰν τοὺς σημερινούς ἀγροφύλακες. Ἀφοσιωμένος στὴν ἐργασία του, δὲν εἶχε πολλὲς σχέσεις μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Μαχαλά, στὸν ὁποῖο πῆγαινε γιά κάποια κοινὴ συνάντηση τοῦ πληθυσμοῦ ἢ μόνον στὴν Θεία Λει-τουργία γιά νὰ μπορεῖ νὰ μεταλαμβάνει τὰ ἄχραντα μυστήρια.

Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ «σκοτάδι» στὶς πληροφορίες γιά τὴν συγκε-κριμένη περίοδο τῆς ζωῆς του, που συναντοῦμε σὲ ὅλες τὶς πηγές τοῦ βίου του.

Σ' αὐτὴ τὴν φάση τῆς ζωῆς του, ἐμφανίστηκε δίπλα του, ἕνα πρόσωπο που τὸν βοήθησε πολὺ. Ἦταν ἡ σύζυγος του. Πολλοὶ τὴν βλέπουν κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα τοῦ ζυγοῦ. Εἶναι ζυγός, ἀλλὰ «ὁ ζυγός μου χρηστός» λέει τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο. Ἄν οἱ σύζυγοι ἔχουν πνεῦμα Θεοῦ συντελεῖται μιὰ ἱερὴ σύζευξη δύο διαφορετικῶν παραδόσεων, σὲ μιὰ καινούργια παράδοση που σκοπὸ ἔχει τὴν ἔνωση τῶν μελῶν τῆς μὲ τὸ Θεό. Μιὰ τέτοια σέζευξη ἐπιτεύχθηκε καὶ στὴ ζωὴ τοῦ Ἰωάννη.

-Πόσο διαφορετικά είναι όλα στην Ορθοδοξία, συλλογίστηκε αναπαυμένος. Καί πράγματι ή Ορθόδοξη Χριστιανική ζωή διαφέρει πολύ και στο θέμα της συζύγου, από όσα διακηρύττει ο μουσουλμα-νισμός.

Τό κοράνιο ύποτιμά σε μεγάλο βαθμό την γυναικά. Δίνει έντολή, ώστε κατά την διανομή της περιουσίας να δίδεται στον γιό μερίδιο, όσο θα δινόταν σε δύο κορίτσια.

Άναφέρεται ότι ο «προφήτης» σε όραμα, παρατήρησε τον παρά-δαισο γεμάτο φτωχούς και την κόλαση γεμάτη γυναίκες. Ένώ τό κο-ράνιο στο κεφ,4.3 διδάσκει: « Έάν φοβείσθε μήπως αδικήσετε τά όρφανά, μή παίρνετε συζύγους παρά μόνο δύο, τρεις ή και τέσσα-ρες από τις γυναίκες της άρεσκείας σας». Καί στο κεφ. 4, 28 λέει: «Άπεριόριστος ό αριθμός παλλακίδων. Δέν σās επιτρέπεται νά λαμβάνετε σύζυγο από τις παντρεμένες γυναίκες έκτός εάν τις κατακτή-σετε διά της δεξιās σας. Αύτός είναι ό νόμος του Θεού για έσās. Έντούτοις σās επιτρέπεται νά παίρνετε συζύγους μέ έξαγορά.»

-Η ιερή σύζευξη, ή κοινωνία αγάπης, ή ελεύθερη πρωτοβουλία των δύο συζύγων μέσα στην οικογένεια, ήταν άγνωστα για την πα-ράδοση που κουβαλούσε ό Ιωάννης. Γι' αυτό, αναπαύθηκε μέσα στον Χριστιανικό γάμο.

Ζούσε έξω από τον Μαχαλά, δουλεύοντας μέσα στην φύση που αγαπούσε από παιδί. Μ' αυτό τον τρόπο κρυβόταν από τους Τούρ-κους, ενώ παράλληλα έρχονταν πιό κοντά στον Θεό. Μάλιστα λίγα χιλιόμετρα από τό χωριό και πριν φτάσει κανείς στην Ίερά Μονή Λι-γοβιτσιού, δημιούργησε τό προσωπικό του άσκητήριο. Στίς περιη-γήσεις του μέσα στην φύση βρήκε μία σπηλιά. Τήν εύπρέπισε όσο μπορούσε, έβαλε στο βάθος της εικονίσματα και χανόνταν μέσα σ' αυτή για ώρες, σε μία μάχη για την έξάληψη και του παραμικροϋ πειρασμοϋ που δημιουργούσαν μέσα του, τυχόν κατά-λοιπα της παλαιās του παραδόσεως.

Συχνά έπιανε την συζήτηση μέ τσοπαναραίους, αλλά και μέ τή σύ-ζυγό του για τό μεγαλείο του Θεού. Άδυνατεί ή σκέψη νά άφομοιώσει τί άκτινοβολία, τί εύτυχία, « τί θετική αύρα» σκορπα κάποιος που καθάριστηκε, που έξευμενίστηκε στο Χριστιανικό φως και που λούστηκε στη χάρι των Θείων έμπειρειών κατά την προσευ-χή. Τά λόγια του, το χαμόγελό του, ή συντροφιά του, άξιζουμε περισσότερο από χίλιους «άφοσιωμένους» τυχοδιώκτες αύλοκόλακες, από δεκάδες αδέλφια και συγγενείς. Πόσο άξια έχει ή Χριστιανική άρετή, για την σωστή σχέση μέσα στην οικογένεια και στην κοινω-νία! Άπότομα από την άπελπισία και την μελαγχολία φτάνεις στην αισιοδοξία. Άπό τον πόνο και την πλήξη φτάνεις στην χαρά και στην έγρήγορη. Η άνακαινισμένη ψυχή χαίρεται, άπολαμβάνει, ξεπερνά τό θόρυβο που προσφέρουν οι συνάνθρωποι της ρουτίνας και του συμφέροντος. Άν σε τέτοια ψυχή, προστεθεί και μία άλλη ισάξιά της, και μία άλλη, και μία άλλη... τότε έχουμε έδω στο κόσμο του πόνου και της δοκιμασίας, μία άκτίνα από τον παράδεισο.

Βέβαια τέτοιες ψυχές, πάντα είναι άκραιες, επικύνδυνες, ένοχλητικές και αντίπαλες για τους «άποδεκτικούς της κοινωνίας», όμως παρά την έπίθεση που δέχονται έπιβιώνουν. Ίσως μόνο στην έρημιά, ίσως μόνες τους. Όμως θα υπάρχουν και θα στηρίζουν μέ την « ιδιόρρυθμη αύθεντικότητά τους». Καί ή ψυχή του φωτισμένου Ίωάννη, φώτιζε από την σπηλιά του Μαχαλά.

Όσο περνούσε ό καιρός, τόσο και πιό πολλά αισθήματα αγάπης προς τον Θεό πλημμύριζαν την καρδιά του. Έμπαινε στα έξωκκλήσια, προσευχόταν, έφελνε διάφορα τροπάριο που γνώριζε και

στόλιζε τις εικόνες των μαρτύρων με στεφάνια που μόνος του έπλεκε με άγριο λούλουδα. Τότε τα μάτια του θόλωναν από δάκρυα. Ήθελε πολύ να μοιάσει με τους Αγίους και προσευχόταν στο Θεό να ξεπλύνει τα προηγούμενα κρίματά του με το αίμα του μαρτυρίου του. Γνώριζε όμως πώς αυτό είναι δώρο του Θεού. Έκανε υπομονή, προσευχόταν και περίμενε την εύλογη ημέρα!

8. Οι πειρασμοί, ή προδοσία και ή σύλληψη του Ίωάννη

Η εύλογη ημέρα, που ο Θεός θα καλούσε τον Ίωάννη να ομολογήσει την πίστη του δεν άργησε να έρθει. Ο πατέρας του, που είχε χάσει τα ίχνη του, τον άναζητούσε. Πληροφορήθηκε στα τέλη του 1813, ότι το παιδί που καμάρωνε, ο δερβίσης του, ο Χασάν του, άπαρνήθηκε την πίστη στον Άλλάχ και άσπάστηκε την πίστη των γκιοούρηδων. Έξοργίστηκε, έκλαιγε, συλλογιζόταν την κατακραυγή των όμοθρησκών του.

-Ο γιός του Σείχη της Κόνιτσας Χριστιανός; Δεν τον χορούσε ο τόπος. Αποφάσισε να στείλει δύο από τους δικούς του δερβίσηδες στον Μαχαλά, με σκοπό να τον πείσουν να έπιστρέψει στον μουσουλμανισμό και να τον άπομακρύνουν από τους Χριστιανούς.

Πράγματι οι δερβίσηδες έφτασαν στο Μαχαλά, διερεύνησαν τον τόπο διαμονής του και χτύπησαν την πόρτα του σπιτιού του.

Ο μισόκαλος διάβολος, έχει πολλούς τρόπους και μεταχειρίζεται πάμπολλους πειρασμούς, για να λυγίσει την άπόφαση ενός στρατιώ-τη του Χριστού. Ο πιό δύσκολος πειρασμός που προξενεί και τον περισσότερο πόνο είναι όταν χρησιμοποιεί τα προσφιλή πρόσωπα και κυρίως αυτά των γονέων.

Ο Ίωάννης άνοιξε την πόρτα στους ταξιδιώτες, μά σαν τους αντίκρουσε σάστισε. Είχε πλέον του ενός χρόνου να ξαναδει την στο-λή του δερβίση και όταν, μάλιστα, άκουσε πώς ήταν άπεσταλμένοι του πατέρα του, ένωσε ένα δυνατό, ένα βαθύ πόνο μέσα του. Είχε πολύ άγάπη στην καρδιά του και ποτέ δεν ξεχάσε αυτούς που τον έφεραν στη ζωή. Καθημερινά προσευχόταν για να βρούν και εκείνοι την άλήθεια. Άρχισαν όμως, περιέργες σκέψεις να τον πολιορκούν. Έρχόταν πολύ έντονα στο μυαλό του οι μορφές των γονιών του, βυθισμένες στο πένθος και στη θλίψη. Αναδύονταν νοσταλγικές άναμνήσεις από την παιδική του ήλικία στην Κόνιτσα. Στιγμές οικογενειακής χαράς, άλλά και οι ύποσχέσεις που έδωσε στον πατέ-ρα του.

Ο Ίωάννης κατάλαβε, ότι όλα αυτά είναι μηχανουργίες του πονηροού. Αντέδρασε στους λογισμούς με την προσευχή, με το να έπαναφέρει από το ύποσυνείδητο την μορφή του έσταυρωμένου που τον συγκλόνισε στο Βραχώρι και μ' αυτό τον τρόπο άγνόησε παντελώς τα λόγια και τα ταξίματα των δερβίσηδων, έπιδεικνύοντας τους περιφρόνηση. Μάλιστα άπέστρεψε το πρόσωπό του, ώστε να μην τους αντίκρύζει.

Τότε οι δερβίσηδες περιφρονημένοι και ντροπιασμένοι άναχώρησαν άπραγοι για την Κόνιτσα. Ο Ίωάννης νίκησε στην πρώ-τη του μάχη. Γνώριζε, ότι μ' όλη την δύναμή της, ή κόλαση θα πέ-σει σε λίγο κατά πάνω του. Όμως αυτό τον γέμιζε άντρεία. Τα κα-λύτερα που από παιδί όνειρευόταν έρχονταν. Για το λόγο αυτό προ-ετοιμάζε τον έαυτό του.

Περνούσε καθημερινά από τα έξωκκλήσια και άποχαιρετούσε τα εικόνισματα σαν να ξεκινούσε σε ταξίδι. Κοινωνούσε με δάκρυα τ' άχραντα μυστήρια σε κάθε θεία Λειτουργία που θα τελούνταν και

τόν υπόλοιπο χρόνο, τόν περνούσε γονατιστός μέσα στην σπηλιά του. Μπροστά στο εικόνημα τῆς κυρᾶς τῆς Δέσποινας, πού συχνά ἔνωθε να τοῦ χαμογελά.

Πέρασε το Ἅγιο δωδεκαήμερο, ἦρθε ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, μέ κατάνυξη πέρασε τό Μεγαλοβδόμαδο καί ἔφτασε ὁ Σεπτέμβρης τοῦ 1814. Ἦταν ὁ μήνας πού ὁ Χριστιανός Ἰωάννης, θα ἔλυνε γιά τὰ κα-λά τούς λογαριασμούς του μέ τόν πειραστή. Μ'αὐτόν πού ἐμποδίζει κάθε ἄνθρωπο, νά κάνει τό πέρασμα ἀπό τό παρά φύση τῆς ἀμαρτίας, στό ὑπερφύση τῆς ἀρετῆς.

Ἕνας Τούρκος ἀπό τό Μαχαλά, νεροκράτης στό ἐπάγγελμα, μετά ἀπό συκοφαντίες καί λαδῶματα τῶν Ἑβραίων, κατήγγειλε γραπτῶς στόν μουσελίμη τοῦ Ἄγρινιου, τόν Ἐλμάζαγα Μπόνο ἀπό τό Τεπελέ-νι, ὅτι ὁ γιός τοῦ ξακουστοῦ Σεῖχη τῆς Κόνιτσας, ὁ δερβίσης τοῦ Βραχωρίου μπαστάρδεψε καί ἔγινε Χριστιανός. Στήν ἐπιστολή του πρόσθεσε πολλές συκοφαντίες καί ψευτιές, γιά νά ἐρεθίσει περισσότερο τόν μουσελίμη, ἀλλά καί νά ἐνισχύσει τὰ συμφέροντά του ἀπό τήν «ἐκδούλεψη» πού προσέφερε.

Ὁ μουσελίμης, διαβάζοντας τήν ἐπιστολή, ταραχθῆκε ἀπό θυμό καί κάλεσε γιά συμβούλιο, τόν κατή (=κριτής) καί τόν μουφτή πού ἦταν ὑπεύθυνος γιά τόν θρησκευτικό νόμο. Ὁ Χασάν δέν ἦταν ὅποιος κι ὅποιος. Τό ἄκουσμα, ὅτι δερβίσης μέ περγαμενές καί κατα-γωγή ἔγινε Χριστιανός, θα ἐνθουσίαζε τούς Ρωμιούς. Γι' αὐτό τό λό-γο ἀποφάσισαν νά δράσουν γρήγορα καί μυστικά.

Τήν ἴδια μέρα στάλθηκε στόν Μαχαλά, ἀπόσπασμα μέ τζοχαντζα-ραίους νά συλλάβει τόν Ἰωάννη. Μέ ὁδηγῶ τόν καταδότη νεροκρά-τη καί ἕναν Ἑβραίο, οἱ Τούρκοι ἔφτασαν στό κονάκι τοῦ Ἰωάννη. Δέν χρειάστηκαν καί πολύ κόπο γιά τήν σύλληψή του.

Ὁ Ἰωάννης τούς καρτερούσε χαμογελαστός, ἔξω ἀπό τό φτωχικό του. Στό δευτερόλεπτο, ἔξι χέρια σάν τανάλιες ἔπεσαν κατά πάνω του. Τόν ἔπιασαν, τόν ἔδεσαν πισθάγκωνα, ἔπεσαν τὰ πρῶτα χτυπήματα καί τραβῶντας τον ἀπ' τήν τριχιά τόν ὁδήγησαν στό Βρα-χώρι.

9. Ὁμολογία καί μαρτύριο τοῦ Ἰωάννη

Τό ἀπόσπασμα ἔφτασε στό Βραχώρι, μέσα ἀπό τόν δρόμο πού ἔρχεται ἀπό τὰ Γιάννενα. Ὁ Ἰωάννης ἐπιστρέφει μέ διαφορετικές προϋποθέσεις ἀπό ὅτι εἶχε ἔρθει στό παρελθόν. Τότε εἶχε περγαμη-νές καί συστάσεις ὑψηλές, τώρα ἔρχεται δεμένος σάν ληστής. Τότε τόν ὑποδεχόταν ὡς θρησκευτικό ἄρχοντα, τώρα ὡς προδότη.

Μπαίνοντας στό Βραχώρι, ἀντίκρουσε τόν Ἅγιο Δημήτριο, μέ τό φημισμένο πηγάδι καί τόν θεόρατο πλάτανο, πού κάτω ἀπό τήν σκιά του ἄκουσε τήν πρώτη Χριστιανική διδασκαλία.

Προχωρώντας πέρασε ἀπό τό τζαμί πού προσευχόταν σάν δερβί-σης, χαιρέτισε τὰ πέτρινα σπίτια πού παλαιά θαύμαζε τήν φρουριακή τους μορφή καί τελικά, ἔφτασε στό Μουσελίμ Σεράϊ, στό διοικητή-ριο, στό παλιό του κονάκι.

Σφιχτοδεμένο τόν ὁδήγησαν μπρός στόν Μουσελίμη καί στούς συμβούλους του. Ὁ Ἐλμάζαγας τόν ρώτησε.

-Ποιο εἶναι τό γένος σου, ἡ πατρίδα σου, τό ὄνομα καί ἡ θρησκεία σου;

-Εἶμαι Χριστιανός καί ὀνομάζομαι Ἰωάννης, ἀπάντησε ὁ νέος.

-Δέν είσαι έσύ ό δερβίσης, ό γιός τοῦ σέχη τῆς Κονίτζας; Τοῦ ανταποκρίθηκε πιό ἄγρια ό Έλμάς.

- Ναι, ἀπάντησε ἀποφασιστικά ό νέος, ἀλλά τώρα εἶμαι Χριστιανός καί ὀνομάζομαι Ἰωάννης. Καί ὡς Χριστιανός θέλω νάπεθάνω.

-Σέ ξεγέλασε ἡ γυναίκα σου καί ἄλλαξες τήν πίστη σου, ξέσπασε σέ ἄγριες φωνές ό μουσελίμης καί συνέχισε, ὅμως ἔλα στά συγκαλά σου, κήρυξε, ὀμολόγησε τήν παλαιᾶ σου πίστη ὡς ἀληθινή καί τότε θά γνωρίσεις πόσο θά τιμηθεῖς. Ὁ ἀθλητής τοῦ Χριστοῦ, χαμογέλασε καί εἶπε.

- Αὐτά ὅλα πού μοῦ ὑπόσχεσαι, ἂν λογαριάσουμε ὅτι ό θάνατος ἀπό μέρα σέ μέρα θά μᾶς χτυπήσει τήν πόρτα, γιά νά μᾶς ἐξαφανίσει ἀπό τήν γῆ ὅπου πατάμε, τί εἶναι; Εἶναι παιχνίδια πού παραπλανοῦν. Ἐκεينو πού ἔχει ἀξία καί δέν χάνεται εἶναι ἡ ψυχή. Αὐτή, ὅπως μᾶς διδάξαν μέ σημάδια οἱ αἰῶνες, δέ βλέπει πουθενά φῶς, δέν βρίσκει πουθενά ἀραξοβόλι, παρά μόνο κοντά στή Ἐσταυρωμένη Ἀγάπη. Αὐτός εἶναι ό ἀληθινός Θεός καί ἡ πίστη του, εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή. Πῶς μοῦ ζητάς νά γίνω ἀνόητος καί μωρός, ὥστε νά ἀφήσω τήν Ἁγία πίστη τῶν Χριστιανῶν καί νά τυφλωθῶ πάλι ἀπό τό βόρβορο τοῦ μωαμεθανισμοῦ. Ποτέ δέν θά γίνει κάτι τέτοιο σέ μένα. Ἡ πατρίδα τῶν Ρωμιῶν, ἀφέντη Ἐλμάζαγα, εἶναι Ἁγία. Τόσο οἱ γυναῖκες ὅσο καί οἱ ἄντρες τρέμουν μπρός στήν ἁμαρτία. Προτιμοῦν νά συντρίψουν τή ζωή τους, νά πεθάνουν ἀπό βόλι καί χατζάρι, παρά νά λερῶσουν τήν τιμή τους. Τά βράχια, τά χῶματά τους, εἶναι ποτισμένα μέ δάκρυα. Μαρτυροῦν ἄσκηση, προ-σευχή, ἀγάπη καί τίμιο ἀγῶνα. Ἐνώ ἐσεῖς ποιόν καί τί πιστεύετε;

Τυφλωθήκατε ἀπό τή μανία τῆς πρόσκαιρης ἡδονῆς καί πιστεύετε ἕναν ἀγύρτη, ὅπου σᾶς δίδαξε παραμύθια καί ἀνηθικότητα. Ἡ ζωή σας τί εἶναι; Μιά λάσπη ἀπό πορνεῖες, ἀρσενικοκιτίες καί ἕνα σωρό κτηνωδίες...Γιά πές μου, ἀφέντη Ἐλμάζαγα, ποιό θαῦμα ἔπραξε μέσα στούς αἰῶνες αὐτός ό «προφήτης», πού λιώνεται στ' ὄνομά του; Ἀνάφερε ἔστω καί ἕνα. Γνωρίζουμε καλά ὅλοι, ὅτι δέν ὑπάρχει κανέ-να. Γι' αὐτό ἂν θέλεις νά μέ ἀκούσεις ἔλα καί σύ κι οἱ σύμβουλοι σου στήν ἀλήθεια. Πάψτε νά κυλιέστε στήν διαφθορά καί στήν πλάνη.

Οἱ σκληρόκαρδοι μουσουλμάνοι, ἂν καί θαύμασαν τήν παρρησία τοῦ μάρτυρα καί ντροπιασμένοι ἀπό αὐτόν, δέν θέλησαν νά μακρύ-νουν τήν συζήτηση, ὥστε νά ἀποφύγουν περεταίρω σκανδαλισμό ἄλλων μουσουλμάνων πού ἦταν ἀκροατές. Δόθηκε λοιπόν, ἡ προ-σταγή νά τόν ρίξουν στήν φυλακή. Ὁ μουσελίμης φρύαξε, τά μάτια του ἔμοιαζαν μέ θηρίου. Πλησίασε τόν δισδάρη (=φρούραρχο) καί μυστικά τοῦ παρήγγειλε τά βασανιστήρια πού ἐπιθυμοῦσε νά τοῦ κάνουν.

Ὁ δισδάρης ἔδωσε τίς ἐντολές καί ἡ ἀγριάδα τοῦ ζῶου φούντωσε στίς καρδιές μερικῶν τουρκαλβανῶν. Καί ὅπως χιμάει ἡ ἀγέλη τῶν λύκων σ' ἕνα ἀνίσχυρο ζωάκι, ἔτσι ἀκριβῶς ἔπεσαν ἐκεῖνοι πάνω στό νέο παλικάρι πού πραγματοποιοῦσε τό τάμα του, νά ὀμολογήσει τόν Θεό τῆς ἀγάπης στόν τόπο πού παλαιότερα ὑπηρέτησε τήν πλάνη τοῦ Ἀλλάχ.

Στή φαντασία μας, ό πόνος πού προέρχεται ἀπό τέτοιες καταστά-σεις εἶναι ἀσύλληπτος, δέν περιγράφεται μέ λέξεις ἑνός βιβλίου. Σέ κάποιους σωματικά ἀδυνάμους, ἀνυποχώρητους ὅμως στήν ψυχή, διαρκεῖ μιά με δυό ὥρες καί λιποθυμοῦν. Σέ ἄλλους πού ἀντέχουν, εἶναι «κολαστήριο». Ὁ πόνος καταλυγίζει τήν ψυχή, τήν κάνει νά ἀναζητᾶ ἕνα δευτερόλεπτο ἀνακούφιση, ὅμως καί αὐτό, δέν ὑπάρχει. Καί πρέπει ό βασανιζόμενος, πρῶτα νά νικήσει τό συνειδη-τό, πού τοῦ προτάσει τήν

διευκόλυνση τῆς ἄρνησης τοῦ μαρτυρίου καί τίς τιμές πού θα ἀκολουθήσουν, καί ὕστερα νά πιέσει τόν ἑαυτό του στήν ἀναμέτρηση μέ τόν πόνο.

Οἱ τουρκαλβανοί, τόν ὀδήγησαν στό μπουντρούμι. Ἄλλοι τόν χτυ-πούσαν μέ ξύλα, ἄλλοι ξέσκιζαν μέ σουγιάδες τό σῶμα του, ἄλλοι τοῦ ξερίζωναν τά μαλλιά του. Προσπαθοῦσαν μανιασμένοι ποιός θά ικανοποιούσε περισσότερο τόν ἀφέντη τους. Τέλος τόν ἔριξαν, τόν κύλισαν χάμου καί τόν ἔσερναν ἀπό τά πόδια στό σκοτεινό κελί.

Ἐκεῖ τοῦ ἔδεσαν στό λαιμό μιά βαριά ἀλυσίδα καί πεσμένος ὅπως ἦταν τοῦ ἔβαλαν τό τουμπρούκι πού πρόσταξε ὁ μουσελίμης. Τό τουμπρούκι ἦταν ἕνα πολύ μεγάλο βάσανο πού χρησιμοποιούσαν οἱ Τούρκοι. Κορμός δένδρου μέ δύο τρύπες στή μέση, τόσο μικρές ὅσο νά παίρνουν τά πόδια τοῦ μάρτυρα. Κατόπιν μέ τριχιές τό ὕψωναν ἔτσι ὥστε τό βάρος νά πέφτει πάνω στήν μέση καί τά πόδια τοῦ τιμωρημένου. Τίς πατούσες πού διακρίνονταν ἀπό τόν κορμό τίς χτυπούσαν μέ πέτρες καί ρόπαλα πού πριζόταν τόσο ὥστε νά μήν χωροῦν στίς τρύπες τοῦ κορμοῦ. Ὁ πόνος ἦταν συνεχής καί μεγάλος. Χρειαζόταν ὑπομονή μεγαλύτερη τοῦ Ἴωβ καί ἀδιάκοπη προσευχή.

Τό ἥρωικό αἷμα, τό πολύτιμο μαρτυρικό αἷμα, ἔπιασε μέ τίς πρῶ-τες σταλαγματιές νά ποτίζει τήν γῆ τοῦ Βραχωρίου ἀφήνοντας ἱερή παρακαταθήκη σέ ὅλες τίς γενιές πού θα ἀκολουθήσουν, νά μείνουν πιστές στόν ἀληθινό Θεό.

Ἐκεῖ, στό ὑγρό καί σκοτεινό μπουτρούμι, ἔμεινε γιά κάμποσες ὥρες νά ψυχομαχᾷ. Τό αἷμα του, ἄρχισε νά ἀνακατεῦεται μέ τό χώ-μα καί μετατράπηκε σέ λάσπη. Ἔτρεχε ἀπό ὅλο του τό σῶμα. Τά πόδια του δέν εἶχαν πλέον νύχια καί ὁ πόνος ἔφτανε βαθειά στήν καρδιά. Αὐτή ἡ δοκιμασία ξεπέρασε τόν ἥρωισμό καί μπήκε στήν σφαῖρα τῆς ἀγιότητας καί τῆς θέωσης. Τό κορμί, πού σέ τέτοιες περιπτώσεις, στέκει ὡς κλουβί τῆς ψυχῆς, τί ἄλλο μπορεῖ νά εἶναι παρά ἕνα χωματένιο σκεῦος. Μέ τό παραμικρό ραγίζει καί ἀχρηστεύεται. Τότε ἔρχεται ὁ θάνατος. Γιά τόν κοσμικό ἄνθρωπο εἶναι τό τέρμα. Γιά τόν Χριστιανό ὅμως, εἶναι ἡ ἀπολύτρωση, τό πέρασμα γιά τήν ἄλλη ζωή. Παρατηρώντας μιά γέννηση ἑνός ἀνθρώπου, βλέπουμε ὅτι ὅλοι γύρω του γελοῦν καί χαίρονται γιατί γεννήθηκε ἕνας σάν κι αὐτούς. Τό νεογέννητο ὅμως θρηνεῖ. Θεωρούμε τό κλάμα του, ἀπόδειξη ὑγείας. Ὅταν πάλι παρατηρήσουμε μιά κηδεία, βλέπουμε ὅλους τούς γύρω νά θρηνοῦν, γιατί χάνουν ἕναν σάν κι αὐτούς. Ὁ κεκοιμημένος ὅμως γαληνεύει, ὅσο δύσκολο καί ἐπώδυνο θάνατο κι ἄν πέρασε. Αὐτό ἀποδεικνύει πῶς μέ τό ἔνστικτό του ὁ ἄνθρωπος, ὅταν γεννᾶται νιώθει τήν δυσκολία τῆς ζωῆς πάνω στήν γῆ πού εἶναι περίοδο ἐξορίας ἀπό τό σπίτι τοῦ πατέρα. Γι' αὐτό τόν λόγο καί θρηνεῖ. Ἐνῶ ὅταν φεύγει ἀπό τήν ζωή, γαληνεύει γιατί νιώθει ὅτι ἡ περίοδος τῆς δοκιμασίας τελείωσε καί κατευθύνεται στόν προορισμό του.

Ἔτσι καί ὁ ἥρωικός Ἰωάννης τήν κακοπάθεια, τόν πόνο, τό αἷμα δέν τά συλλογιέται. Διαισθανόταν πῶς σέ λίγο ὅλα θα σταματήσουν. Γι' αὐτό συνέχιζε μέ τήν δύναμη τῆς προσευχῆς τόν ἀγώνα. Συνέχιζε νά παλεύει καί νά ὑπομένει.

-Μνήσθητί μου....μνήσθητί μου, Κύριε, ψιθύριζαν ἀσίγητα τά χεῖλη του.

Και ὅταν τό σκοτάδι ἄπλωσε τήν κυριαρχία του στή γῆ, στό μπου-ντρούμι ἔγινε ἀκόμη πιό δυνατό. Ἀπ' ἔξω ἀκουγόταν οἱ βρισιές καί ἄλλωτε τά βρώμικα χωρατά πού ἀπηύθηναν ὁ ἕνας στόν ἄλλο οἱ μεθυσμένοι φύλακες.

Στή γωνιά όμως που κάρφωσαν τόν άθλητή τοῦ Χριστοῦ, άκουγόταν άνάσα χαρᾶς καί άγαλίσσης. Τήν ώρα που ό Ίωάννης προσευχόταν καί έλεγε, « ό Θεός βοήθησόν μέ ... μνήσθητί μου Κύ-ριε...» μιά ούράνια χαρά τύλιξε τήν καρδιά του. Ό πόνος σάν νά έφυγε, τά πόδια καί ή μέση σάν νά λυτρώθηκαν άπό τό τουμπρόκι. Τό πολυβασανισμένο σώμα συμμετείχε σ' αύτή τήν περίεργη χαρά που έρχόταν άπό κάποια έξωτερική βάση, όμως δημιουργούσε στό στήθος του μία άνάπαυση, μιά άγαλλίαση που άξιζε νά γεννηθεῖ μό-νο καί μόνο για νά μπορέσει νά ζήσει αύτή τήν χαρά. Έκείνη τήν στιγμή ήταν παρόν ό Θεός, που μέ τήν Θεία Χάρι του άλλοίωνε τόν πόνο σέ χαρά καί εύτυχία, δίνοντας δύναμη σ' αυτόν που δέν ντρά-πηκε νά τόν αγαπήσει καί νά τόν όμολογήσει μπροστά στους διώ-κτες Του.

Ό Έσταυρωμένος λοιπόν, δέν εῖναι μιά υπόθεση τοῦ παρελθόντος που χρησιμοποίησαν οί θεοκρατικές έξουσίες, για νά υποτάξουν άγράμματος ανθρώπους. Άς τσακίζονται οί όρθολογιστές καί οί δι-ανοούμενοι νά τόν άναζητοῦν μέ τήν άδάμαστη λογική τους στά λι-βάδια που έπιθυμοῦν. Στήν υπερφίαλη φιλοδοξία τους θά εῖναι πά-ντα ό άγνωστος, ό ξένος. Για τόν Ίωάννη όμως, ήταν ό Υιός τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος, που τοῦ άποκαλύφθηκε μυστικά μέσα στην καρ-διά του καί τόν προσκάλεσε νά προγευθεῖ τήν χαρά τοῦ Παραδεί-σου τήν στιγμή τοῦ μεγάλου πόνου, όταν ήταν βουτηγμένος στό αίμα. Τώρα κατάλαβε τί σημαίνει ή φράση τοῦ Άποστόλου τῶν Έθνῶν Παῦλου, όταν μετέφερε στους Κορινθίους τά λόγια τοῦ Θεοῦ: « και εἰρική μοι, άρκεί σοι ή χάρις μου, ή γάρ δυνάμις μου έν άσθενεία τελειοῦται, ήδιστα οὔν μάλλον καυχήσομαι έν άσθενείαις μου, ἵνα έπισκηνώση έπ' έμέ ή δύναμις τοῦ Χριστοῦ» (δηλαδή, καί μοῦ έχει πεί ό Κύριος, Σοῦ εῖναι άρκετή ή χάρις μου που σοῦ δίνω. Γιατί ή δύναμή μου άναδεικνύεται τέλεια, όταν ό άνθρωπος εῖναι άσθενής καί μέ τήν ένίσχυσή μου κατορθώνει μεγά-λα καί θαυμαστά. Πάρα πολύ εύχαρίστως θά καυχώμαι περισσότερο στίς άσθένειες μου, για νά κατοικήσει μέσα μου ή δύναμη τοῦ Χριστοῦ).

Ό μουσελίμης, όταν πληροφορήθηκε τήν άμετάθετη γνώμη τοῦ μάρτυρα παρόλα τά βασανιστήρια που τοῦ έκαναν, φοβούμενος μήν ντροπιαστει πάλι άπό τόν Ίωάννη σε δεύτερη έξέτασή του, προσκά-λεσε τούς ούλιαμάδες (=δασκάλους τοῦ κορανίου) καί άφοῦ τούς συμβουλευτήκε, άποφάσισε, ότι ό άνθρωπος αυτός δέν πρέπει νά ζήσει. Υπέγραψε τήν καταδίκη του σέ θάνατο διά άποκεφαλισμοῦ, μέ τήν μεγάλη κατηγορία ότι άρνήθηκε τήν πίστη του.

Ό Καπί Μπουλούμπασης, δηλαδή ό φυλακάτορας, μέ τούς δημίους κατέβηκαν στό μπουντρούμι, τόν ξεσήκωσαν σάν ένα δεμάτι πλη-γωμένα σκέλεθρα, τόν χαστούκισαν καί άρχισαν νά τόν σέρνουν πρós τόν όρισμένο τόπο.

Ό Ίωάννης περνώντας άπό τά πλακόστρωτα καλντερίμια τοῦ Βρα-χωρίου χαιρετούσε τά γνώριμα μέρη μέ εύγνωμοσύνη. Αγάπησε πο-λύ τούτο τόν τόπο. Τόν αγαπήσε τόσο, όσο νά τόν εύλογήσει μέ τό τίμιο μαρτυρικό του αίμα.

Στήν πορεία πρós τόν δικό του Γολγοθά, βρήκε συμπαραστάτες άρκετούς Βραχωρίτες, οί όποιοι μέ διακριτικό τρόπο τοῦ έδιναν κου-ράγιο. Άλλοι κρυφά στίς γρίλιες τῶν παραθύρων τους σταυροκο-πούνταν, άλλοι στό δρόμο τοῦ έκαναν κουράγιο μέ τό νεύμα τους καί άλλοι πιό θαρραλέοι εκαιγαν λιβάνια, όπως έκαναν στον έπιτάφιο.

Ἡ πορεία ὄμως ἔφτασε γρήγορα στὸν προορισμό της. Τὸν ἔφεραν στὸ δρόμο πού περνά γιὰ τὰ Γιάννενα. Τὸν ἔσπρωξαν μὲ καινούργιες βρισιές νὰ προχωρήσει πρὸς τὸν περίβολο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τὸν σώρισαν κοντὰ στὸν κορμὸ τοῦ θεόρατου πλάτανου. Ἀνατρίχιασε σύγκορμος στὴ θαμπερὴ του παρουσία.

-Ὁ πλάτανος, ὁ πλάτανος... σιγοψιθύρισε, καὶ θυμήθηκε πὼς μὲ τὸ θρόισμα του παλαιότερα τοῦ στέλνε ἓνα μήνυμα. Ἴσως τὸν προει-δοποιούσε γιὰ αὐτὸ τὸ στερνὸ χαιρετισμὸ. Θυμήθηκε πὼς ἐκεῖ δίπλα τὸν ξεδίψασε μὲ τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ καὶ μὲ τὴν διδασκαλία

τῆς ἀγάπης, ὁ ἱερέας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Σήκωσε τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ καὶ εὐχαρίστησε τὸ Θεό, γιὰ τὸ μεγάλο δῶρο τῆς Χριστιανικῆς πίστεως πού τοῦ δόθηκε. Ἀντίκτυψε καὶ τὸν ἱερέα πού δακρυσιμῶντας τὸ πετραχήλι του προσευχόταν σὲ ἀπόσταση μαζὶ μὲ τὸν Γεώργιο Ἰατρίδη, ἡ Ἀναγνώστη (πού ἔγραψε γιὰ τὸ μαρτύριο) καὶ ἄλλους Βραχωρίτες πού μὲ τὸν τρόπο τους τὸν ἐνθάρρυναν.

Ἡ ὥρα ὄμως ἔφτασε. Γιὰ δὲς τους βρίζουν καὶ προκαλοῦν.

-Ποῦ 'ναι ὁ Χριστὸς σου Χασάν; Φώναξε ἓνας Ἑβραῖος πού συμμε-τείχε στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα. Ποῦ 'ναι νὰ σὲ βγάλει ἀπὸ τὰ χέρια μας τοῦ ξαναφώναξαν εἰρωνικά.

Γυάλισαν μὲ ἓνα σκισμένο πουκάμισο τὸ βαρὺ ξίφος καὶ ὄρμησαν κατὰ πάνω του. Ὁ Ἅγιος τοὺς παρακάλεσε νὰ τοῦ λύσουν γιὰ λίγο τὰ χέρια, γιὰ νὰ κάνει τὸν Σταυρὸ του μὰ δὲν εἰσακούστηκε. Γρήγο-ρα στράφηκε στὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα, καὶ σὰν τὸν ληστή στὸ γολγοθὰ πρόλαβε καὶ ψέλλισε.

-Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ Βασιλείᾳ Σου.

Τέσσερα ἄγρια χέρια τὸν ἔπιασαν ἀπὸ τὴν χοντρή ἀλυσίδα πού τοῦ φορούσαν στὸ λαιμὸ καὶ τὸν γονάτισαν μπρὸς στὸν μεγαλόσωμο δῆμιο μὲ τὸ βαρὺ ξίφος. Ἀκούστηκε ἓνα δυνατὸ χραάπ, ἓνα γερὸ γδάρσιμο στὸ σβέρκο καὶ ὅλα ἐδῶ στὴν γῆ τελείωσαν. Ἦταν ἡμέρα Τετάρτη, 23 Σεπτεμβρίου, τοῦ 1814.

Ἕνας νέος ἄνθρωπος γύρω στὰ τριάντα, ἔγινε ἱερό σφάγιο στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ καὶ προστέθηκε στὸ χορὸ τῶν μαρτύρων πού μὲ τὸ αἷμα τους λαμπρύνουν τὴν στολή τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ τίμιο σῶμα του πέφτοντας ὑπτιο, ἔμεινε πάνω στὸ χῶμα μονά-χο του, ἀφοῦ ἀπαγορεύτηκε νὰ τὸ πλησιάσει κανεὶς. Οἱ Τούρκοι διέταξαν νὰ μείνει ἄταφο, τροφή γιὰ τὰ σκυλιὰ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ οἱ δῆμιοι τὸ ἔσυραν καὶ τὸ ἔριξαν μαζὶ μὲ τὴν αἰμόφερτη ἱερὴ κἀρα του, σὲ ἓνα ρυάκι πού ἔτρεχε λίγο πιὸ κάτω ἀπὸ τὸν Ἱερό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Εἶναι τὸ ρυάκι πού ἔμεινε γνωστὸ στοὺς Ἀγρινιώτες μὲ τὸ ὄνομα «κατρουλῆς», στὸ ὁποῖο τὴν περίοδο τῆς φτώχειας καὶ τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς τὰ Ἀγρινιοτόπουλα δροσιζόταν κολυμπώντας στὰ βρόμικα νερά του τὰ καλοκαίρια.

Οἱ Χριστιανοὶ ὄμως δὲν μπορούσαν νὰ ἀφήσουν τὸν ἱερό θησαυρὸ τους πεταμένο στὸ ρυάκι. Ὁμάδα προκρίτων πήγε στὸν Μουσελίμη καὶ μετὰ τὰ ἀνάλογα μπαξίσια, ἔλαβαν τὴν ἄδεια νὰ πάρουν τὸ τίμιο λείψανο τοῦ μάρτυρα μὲ μιὰ προϋπόθεση. Νὰ μὴν τὸν κηδεύσουν καὶ τὸν ἐνταφιάσουν στὸ κοιμητήριο, ἀλλὰ σὲ οὐδέτερο χῶρο. Καὶ αὐτὸ γιατί ὁ Μουσελίμης θεωροῦσε, ὅτι ὁ μάρτυρας δὲν ἦταν οὔτε μουσουλμάνος, οὔτε Χριστιανός.

Με εύλάβεια καί δάκρυα στά μάτια, οί Βραχωρίτες σήκωσαν τό τί-μιο σώμα από τό ρυάκι, καί τό τοποθέτησαν σέ τάφο πού ἔφτιαξαν σέ ἰδιωτικό χώρο στά Σουλιώτικα σπίτια. Σύμφωνα μέ τήν παράδοση ὁ τάφος βρισκόταν στά δεξιά, ὅπως ἀρχίζει ἡ ὁδὸ τῆς Κρυστάλλη ἐκεῖ πού μέχρι πρόσφατα ἦταν γῆ τῶν Κουτσονικαίων. Ἀποτέλεσε πηγὴ δυνάμεως γιά τοὺς Ρωμοῦς πού πολύ τόν εὐλαβούνταν καί προσέτρεχαν γιά κάθε πρόβλημα τους στὸν ἱερό τάφο τοῦ Ἁγίου τοῦ Τουρκόγιαννου.

10. Ἡ εὕρεση τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου

Ἡ εύλάβεια πού ἔδιναν οί Χριστιανοί τοῦ Βραχωρίου, πρὸς τὸν ἱερό τάφο τοῦ Ἁγίου τοῦ Τουρκόγιαννου, θορύβησε τοὺς Τούρκους πού τὸν ἀναζητοῦσαν ἐπίμονα, γιά νά ἀτιμάσουν τό λείψανο. Κάτω ἀπ' αὐτὸν τὸν κίνδυνο, οί πρόκριτοι τοῦ βραχωρίου ἦρθαν σέ ἐπικοινωνία μέ τὸν λόγιο καί ἐνάρετο ἠγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Προυσοῦ ἀρχιμανδρίτη Κύριλλο Καστανοφύλλη. Ὁ πατήρ Κύριλλος, ἦταν φίλος καί συνεργάτης τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Ἄνηκε στήν ὁμάδα τῶν ἀλειπτῶν τῶν Νεομαρτύρων, μέ πλούσια δράση στὸν ἐπαναστατικό ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. Συχνά ἐπισκεπτόταν τό Βραχώρι καί συνεργαζόταν μέ τοὺς πατριώτες τῆς περιοχῆς γιά τό καλὸ τῶν σκλαβωμένων ἀδελφῶν. Συζήτησαν γιά τὸν νεομάρτυρα Ἅγιο Ἰωάννη καί ἀποφάσισαν νά ἀσφαλίσουν τό ἱερό λείψανο, ἀλλὰ καί τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ Βραχωρίου ἀπὸ τίς ἄγριες διαθέσεις τῶν Τούρκων.

Ζήτησαν ἀπὸ τὸν ἐφημέριο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καί τὸν Καρπε-νησιώτη καθηγητὴ Γεώργιο Ἰατρίδη Ἀναγνώστη πού ἦταν παρόντες στό μαρτύριο νά τοὺς ὀδηγήσουν στὸν τάφο τοῦ νεομάρτυρα. Πραγματικά ἓνα βράδυ, μέ ὄπλα τὴν πίστη καί τὴν εύλάβεια καί μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς τους, ἀνοίξαν τὸν τάφο καί ἔβγαλαν ἀπὸ αὐτὸν τό ἱερό λείψανο πού εὐωδίαζε. Μέ κατάνυξη καί δάκρυα συγκινήσεως, ἀλλὰ καί μέ τὴν ἀνάλογη προφύλαξη, ἐναπέθεσαν τὰ μαρτυρικά ὀστά σέ ἓνα ξύλινο κιβώτιο, ἔκλεισαν τὸν τάφο καί ἀνεχώρησαν γιά τό ἱστορικό μοναστήρι τοῦ Προυσοῦ. Τό ξύλινο κιβώτιο τό ἔβαλαν μέσα σέ ἓνα σάκο γιά νά φαίνεται ὅτι μεταφέρουν φαγητό γιά τό μοναστήρι.

Ἀπέφυγαν τὰ γνωστά μονοπάτια, ἀπὸ φόβο μήπως προδοθεῖ ὁ ἱερός θησαυρός, βαδίζοντας ὅλη τὴν νύχτα μέσα σέ ὄρεινά καί δῦ-σβατα μέρη, μέσα στό σκιώδες ἀπὸ ἐλάτια δάσος. Μέ μεγάλη κού-ραση οί ἀχθοφόροι τοῦ Θεϊκοῦ δώρου, πέρασαν τὰ βουνά, «τά ἀραποκέφαλα» καί ἔφτασαν στήν ράχη ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντίκρυσαν τό μοναστήρι. Γονάτισαν καί εὐχαρίστησαν τὴν Παναγία Μητέρα τοῦ Σωτήρος, πού τοὺς ἀξίωσε νά φέρουν στήν ἱερὴ Μάνδρα της, ἓναν ἀκόμη θησαυρὸ ἀποδεικνύοντας πῶς σε κάθε ἐποχὴ ὁ Θεὸς διὰ τῶν πιστῶν του εἶναι παρόν.

Ἡ συνοδεία τῶν μοναχῶν ὑποδέχτηκε μέ τιμές τό ἱερό λείψανο τοῦ νεομάρτυρος Ἰωάννου καί χωρὶς χρονοτριβὴ τό ὀδήγησαν στό καθολικό. Τό τοποθέτησαν σέ ἓνα εὐπρεπισμένο ξύλινο κουτί ἐπενδεδυμένο μέ βελούδινο ὕφασμα. Τό θυμιάτισαν καί ὅλοι μαζί ἔψαλαν μέ κατάνυξη τό ἀπολυτίκιο: « Ὁ Μάρτυς σου Κύριε ἐν τῇ ἀθλήσει αὐτοῦ, στεφάνους ἐκομίσαντο τῆς ἀφθαρσίας, ἐκ Σοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἔχων γάρ τὴν ἰσχύν Σου, τοὺς Τυρράνους καθεῖλεν ἔθραυσε καί δαιμόνων τὰ ἀνίσχυρα θράση. Αὐτοῦ ταῖς ἰκεσίαις Χρι-στὲ ὁ Θεός, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Προσκύνησαν τὰ πάνσεμνα λείψανα πού εὐωδίαζαν καί ἀμέσως ὁ ἠγούμενος γιά μεγαλύτερη ἀσφάλεια, τὰ τοποθέτησε σέ μιὰ κρύπτη πού βρισκόταν ἀριστερὰ τοῦ κλίτους πού ὑπείρχε ἡ θαυματουργὸς εἰκόνα τῆς Προυσιότισσας. Ἡ κρύπτη ἦταν στό βράχο τῆς σπηλιάς μέσα στήν ὁποία

κτίστηκε τό καθολικό τῆς Μονῆς. Ὁ Θεός ἀνάπαυσε τόσο πολύ τόν ἠρωικό μάρτυρά του, ὥστε ὁ τάφος του νά βρίσκεται «ἀγκαλιασμένος» ἀπό τήν θαυματουργό εἰκόνα τῆς μητέρας του.

(Ἡ κρύπτη μέ τόν Τάφο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου)

Μπροστά στήν κρύπτη ἐνετοίχισε μιά πλάκα μέ Βυζαντινή γραφή, πού ἔγραφε. « Οὐ μεταλλεῖον ἀργυροχρύσου πέλω, ἀλλ' ὄλβον φέ-ρω. Πάντα λίθον μή κίνει». Δηλαδή, δέν κρύβω ἐδῶ μέσα ἀσήμι ἢ χρυσάφι, ἀλλά πλούτο καί εὐτυχία πνευματική. Μήν μετακινήσεις καμία πέτρα. Ἄφησαν ἔτσι τοὺς Τούρκους νά ἡμερέψουν, τόν δέ νεομάρτυρα νά ἀναπαυθεῖ καί τόν Θεό νά ἀποφασίσει πότε θά τόν φανερώσει.

Στήν ἰδιαίτερα πατρίδα του, τήν Κόνιτσα, πληροφορήθηκαν τό μαρτύριο του καί ἄρχισαν ἀμέσως μετά ἀπό αὐτό, νά τόν τιμοῦν. Διασώζεται παλιό χειρόγραφο βιβλίο τοῦ 1867 τό ὁποῖο περιλαμβάνει ἀσματική ἀκολουθία καί συναξάρι τοῦ νεομάρτυρα. Τό βιβλίο ἔχει στήν κατοχή του ὁ συμβολαιογράφος κ. Ἰωάννης Παπαϊωάννου στήν Κόνιτσα. Ἀλλά καί σέ πολλές εἰκόνες Ναῶν εἰκονίζεται ὁ Ἅγιος. Συγκεκριμένα στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Νικολάου Ἄνω Κονίτσης, ὑπάρχει τρίμορφη εἰκόνα, μέ τόν Ἅγιο Χρῦσανθο, τόν νεομάρτυρα Γεώργιο τόν ἐν Ἰωαννίνοις καί τόν νεομάρτυρα Ἰωάννη τόν ἐν Βρα-χωρίω μαρτυρήσαντα. Ἡ εἰκόνα ἀγιογραφήθηκε μέ ἔξοδα τοῦ ἱερομονάχου Χρῦσανθου Λαενᾶ τήν 10η Νοεμβρίου τοῦ 1842. Στό ἐξωκκλήσι τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου Καβασιλλων, τό 1864 ἀγιογραφήθηκε ὁλόσωμη εἰκόνα τοῦ Ἁγίου. Μάλιστα λίγο ἔξω ἀπό τήν Κόνιτσα χτίστηκε Ναός πρὸς τιμὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τόν ὁποῖο γκρέμισαν οἱ Τούρκοι καί πάνω του ἔχτισαν Τούρκικο τέμενος. Αὐτό ἀργότερα κατεδαφίσθηκε καί στήν θέση του ἔγινε ἡ Ἀναγνωστοπούλειος σχολή. Ἡ τοποθεσία αὐτή μέχρι σήμερα λέγεται « Ἄη Γιάννης».

Στό Βραχώρι μετά τήν ἀνακομιδὴ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου καί τόν ἐνταφιασμό του στήν κρύπτη τοῦ Προυσοῦ, ἡ τιμὴ στόν Ἅγιο δέν εἶχε κάποιο ἐπίσημο χαρακτήρα. Σ' αὐτό συνετέλεσε ὅτι ἡ περιοχὴ τοῦ Βραχωρίου βρισκόταν κάτω ἀπό τόν ἀσφυκτικό κλοιό τῶν Τούρκων πού ἀγρίεψαν περισσότερο μέ τήν ἐπανάσταση τῶν Ἑλλήνων, ἐπτά χρόνια μετά τό μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἀπλᾶ διαδόθηκε ἡ φήμη γιά τόν Ἅγιο τόν Τουρκόγιαννο. Μάλιστα οἱ μάνες συνήθιζαν νά διηγούνται τόν βίο τοῦ νεομάρτυρα στά παιδιά τους, ἐνθαρρύνοντάς τα, νά μείνουν πιστά στήν πίστη τῶν πατέρων τους πού τήν υἰοθέτησε κι ἓνας Τούρκος δερβίσης.

Πέρασαν περίπου 135 χρόνια. Τό Βραχώρι, ἄρχισε νά μεγαλώνει. Νωρίς ἄλλαξε καί τό ὄνομά του, ἀπό Βραχώρι σέ Ἀγρινιο (ἀπό τήν ἀρχαία Πόλη). Ἡ θυσία τοῦ νεομάρτυρα, μέ τό αἷμα τοῦ ὁποῖου εὐλογήθηκε ἡ γῆ τοῦ Ἀγρινίου, λησμονήθηκε. Ὅπως ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔτσι καί οἱ Ἀγρινιώτες, τό 1949 μετρούσαν τίς πληγές πού ἄφησε ὁ Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος καί ὁ ἐμφύλιος προσπαθώντας μέσα στήν φτώχεια νά χτίσουν τήν νέα Ἑλλάδα. Τότε ὁ Θεός ἀποφάσισε νά φανερώσει τόν μάρτυρά του.

Στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, εἶχει ἀναλάβει τήν διακονία τοῦ νεωκόρου ὁ Δημήτριος Καντάνης πού μαζί μέ τοὺς γονεῖς καί τὰ ἔξι ἀδελφία του διέμειναν στό κελί τοῦ Ναοῦ, πού βρισκόταν μεταξύ τοῦ Ναοῦ (παλιοῦ Ἁγίου Δημητρίου πού κατεδαφίσθηκε τό 1952) καί τοῦ ἱεροῦ πλατάνου, τόπο μαρτυρίου τοῦ Νεομάρτυρα. Τό πρῶ-το φθινόπωρο τῆς διακονίας τους στόν Ναό καί μετά τήν ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὁ μικρότερος ἀπό τὰ ἀγόρια τῆς οἰκογένειας, ὁ Παναγιώτης, σέ ἡλικία 13

έτων, επιστρέφοντας από το μεροκάματο, πριν ανοίξει την πόρτα του κελιού άκουσε κάποια φωνή να λέει, ψίτ, ψίτ! Γύρισε προς την πλευρά που άκουστηκε η φωνή και διέκρινε πώς προερχόταν από τον πλάτανο. Τρόμαξε πολύ και κρύφτηκε στο κελί. Ένημέρωσε τους δικούς του, χωρίς εκείνοι να τον πιστέψουν. Αυτό έγινε κι άλλες φορές, αλλά οι συγγενείς του θεωρούσαν πώς είναι παιδικός φόβος και δεν έδιναν σημασία. Μιά μέρα όμως που η μεγάλη αδελφή, Μάρθα (Τσεκούρα) έπλυνε ρούχα δίπλα από τον πλάτανο, άκουσε κι αυτή την ίδια φωνή και τρόμαξε. Είδοποίησαν, τότε, τους ιερείς του Ναού (τόν ιερομόναχο π. Κοσμά Κατσάνο, αίδεσ. π. Γεώργιο Παπαγεωργόπουλο και αίδεσ. π. Χριστοφόρο Γι-αννόπουλο) και τους ένημέρωσαν. Οι ιερείς τέλεσαν άγιασμό, ρά-ντισαν τον πλάτανο, το κελί και το κοιμητήριο που βρισκόταν πιο κάτω από τον ιερό πλάτανο. Ο π. Κοσμάς Κατσάνος ανέφερε πώς σύμφωνα με την παράδοση, ο πλάτανος ήταν τόπος μαρτυρίου των Χριστιανών και ότι εκεί σφάχτηκε από τους Τούρκους, ο Άγιος Τουρκόγιαννος. Μάλιστα έκανε και δέηση για να φανερώσει ο Θεός το θέλημά του.

Ο πατήρ Κοσμάς, πληροφορήθηκε για τον Άγιο «τόν Τουρκόγιαν-νο», από τον Έμμανουήλ Θεοδωρόπουλο, που χρόνια πριν είχε ενημερωθεί από τον ήγούμενο του Προυσοού, ιερομόναχο Κωνστα-ντίνο, πώς πίσω από την πλάκα με την περιεργή επιγραφή: «Ού μεταλλείον άργυροχρύσου πέλω, άλλ' όλβον φέρω. Πάντα λίθον μή κίνει», φυλάσσεται το λείψανο του Αγίου Ιωάννου που καταγόταν από Μουσουλμάνους και μαρτύρησε στο Άγρίνιο.

Λίγα χρόνια αργότερα, γύρω στο 1965, ο εύλαβέστατος πρωτο-πρεσβύτερος Άθανάσιος Πίτας που έγινε έφημέριος του Αγίου Δημη-τρίου, άρχισε να έρευνά τις πληροφορίες του κ. Θεοδωροπούλου προς έντοπισμό και ανάκαλυψη του λειψάνου. Η τιμή του Νεομάρ-τυρος στο Άγρίνιο, ξεκίνησε αποκλειστικά από τις ενέργειες του π. Άθανάσιου Πίτα, που αργότερα (1974) βρήκε ως συμμάχους τον ιεροκήρυκα π. Άθανάσιο Σφουγγατάκι, τον λόγιο λυκειάρχη Κων-σταντίνο Τριανταφυλίδη και τον σύλλογο των Ήπειρωτών Άγρινίου. Οι τρεις πρώτοι, φρόντισαν με το κήρυγμά τους και με άρθρα σε περιοδικά και έφημερίδες να κάνουν γνωστό τον Νεομάρτυρα στην περιοχή.

Και ενώ η προσδοκία και η προσευχή για την εϋρεση του Αγίου λειψάνου φούντωνε στο Άγρίνιο, ανάλογη προσδοκία κατέκλυσε τις ψυχές των μοναχών της αδελφότητας που από τον Νοέμβριο του 1973 έγκαταστάθηκε στην Ίερᾶ Μονή Προυσοού. Από την πρώτη στιγμή της εγκαταβιώσεως τους στην Μονή, τους κέντρισε την προ-σοχή η επιγραφή, που προέτρεπε να μην μετακινήσει κανείς την πλάκα της κρύπτης. Ο ήγούμενος Γρηγόριος Ζουμής (σημερινός ήγούμενος Ίερᾶς Μονῆς Δοχειαρίου Αγίου Όρους) και η αδελφότητά του έγκαταβιούσαν προηγουμένως στην Ίερᾶ Μονή Είσοδειών της Θεοτόκου Μυρτιάς Αίτωλοακαρνανίας, γνωριζόταν με τον π. Άθανάσιο Πίτα και είχαν άκουσει για τον νεομάρτυρα Ίωάννη που μαρτύρησε στο Άγρίνιο.

Η εκπλήρωση της προσδοκίας των μοναχών πραγματοποιήθηκε την 2αν Ίανουαρίου 1974. Τότε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπακτίας και Εύρυτανίας κ.κ. Δαμασκηνός έπισκεύτηκε το μοναστήρι. Ο ήγούμενος, αρχιμανδρίτης Γρηγόριος, είσηγήθηκε στον Έπίσκοπο την πρόθεση και την επιθυμία της αδελφότητας να ανοίξει την κρύπτη. Μετά την σχετική άδεια, την επομένη το πρωί, ανέβηκαν όλοι μαζί στην κρύπτη που βρισκόταν στο σκευοφυλάκιο. Ο βράχος δυσχέρενε τις κινήσεις που γινόταν με ιδιαίτερα προσοχή, ώστε μην καταστραφεί ή περιφνημη επιγραφή. Χρειαζόταν άρκετός

κόπος, μιά και ή εργασία πραγματοποιούνταν μέ σφυρί και καλέμι. Στην διαδικασία παραβρισκόταν ό Μητροπολίτης Ναυπάκτου, ό πρωτοσύγκελος Ίερόθεος Κατσάνος, ό καθηγούμενος π. Γρηγόριος, ό διάκονος Γαβριήλ, οί όσιώτατοι μοναχοί Ίωσήφ, Έφραϊμ, Άπολλώ, οί δόκιμοι Ζήσης, Έμμανουήλ και Ίωάννης και από τούς λαϊκούς οί κ. Σωτήριος Κυρίτσης μηχανικός τής ΔΕΗ Άγρινίου και Νικόλαος Τούλης σπουδαστής Άνωτέρας Έκκλησιαστικής Σχολής.

Μετά από άγωνιώδη προσπάθεια τό καλέμι βρήκε κενό. Μέσα σέ μιά σχισμή βρέθηκε μιά μπάλα από κεριό και λιβάνι, ένώ άρρητη εύωδία άπλώθηκε σέ όλους τούς παρευρισκομένους. Κατάλαβαν όλοι τό νόημα τής έπιγραφής. Δέν κρύβω άσήμι ή χρυσάφι, αλλά θησαυρό πνευματικό. Και αύτός ό θησαυρός γέμισε τίς καρδιές όλων μέ χαρά και εύτυχία. Άπό τήν σχισμή, άρχισε νά διακρίνεται ένα μικρό ξύλινο κιβώτιο, πού στό πάνω του μέρος ήταν άνοιχτό και διακρίνονταν μιά κάρα.

Ή άγωνιώδη προσπάθεια είχε κουράσει όλους, ιδιαίτέρως τόν Έπίσκοπο πού έπρεπε νά άναχωρήσει για Ναύπακτο. Για τό λόγο αύτό έγινε διακοπή τών έργασιών. Τήν έπομένη 4 Ίανουαρίου, ό τότε ιεροδιάκονος π. Γαβριήλ, μέ τόν μοναχό Άπολλώ συνέχισαν τήν προσπάθεια.

Μέ πολλή κόπο και προσοχή κατόρθωσαν νά άνασηκώσουν τήν πλάκα πού κάλυπτε τόν τάφο. Διακρίνονταν καθαρά μέσα σε σωρό από χώμα, ή κάρα του Άγίου (άγνωστος άκόμη) και μερικά όστᾶ, τά όποία προεξείχαν από τά χώματα. Συγκινημένοι και γεμάτοι με ιερό δέος και κατάνυξη στράφηκαν άνατολικά και έψαλλαν τό άπολυτικό τής Ίεραῖς Εικόνας τής Θεοτόκου « Τής Έλλάδος άπάσης...» και τό άπολυτικό τό μαρτυρικό « ό Μάρτυς Σου Κύριε...».

Ό ιεροδιάκονος Γαβριήλ, σήκωσε τήν πάντιμο κάρα στα τρεμάμενα από τήν συγκίνηση χέρια του. Τήν άσπάστηκε, τήν άσπάστηκαν και οί υπόλοιποι, γονάτισαν και έπικαλέσθηκαν τόν «άγνωστο Άγιο», νά τούς άποκαλύψει ποιός είναι άφοϋ ήταν πεπεισμένοι, ότι πρόκειται περι όστῶν Άγίου. Άφησαν τήν Άγία κάρα

πάλι στην θέση της, χωρίς νά βγάλουν τό κιβώτιο μέ τά όστᾶ, από φόβο μήπως διαλυθεί. Άπό τά πολλά χρόνια πού πέρασαν, αύτό είχε σαπίσει και οί δύο μοναχοί δέν προχώρησαν περαιτέρω. Τό βράδυ πού επέστρεψε ό ήγούμενος, του διηγήθηκαν λεπτομερώς τό τί συ-νέβη.

Τήν έπομένη 5η Ίανουαρίου, όλοι μαζί άνέβηκαν στό σκευοφυλά-κιο. Ό μοναχός Έφραϊμ, με μεγάλη προσοχή άνέσυρε το κιβώτιο με τον πνευματικό θησαυρό. Τώρα ό Άγιος ήταν μπροστά τους. Τίνος όμως ήταν;

Ό ήγούμενος ζήτησε να τά μαζέψουν με προσοχή. Έσκυψε τότε ό δόκιμος Έμμανουήλ και ό διάκονος Γαβριήλ και ένώ σκάλιζαν με τά χέρια τους τά χώματα, τά χέρια του νεαροϋ δόκιμου άγγιξαν κάτι σκληρό, τό όποιο δέν έμοιαζε μέ όστό. Τό άνέσυρε και έκπληκτος φώναξε.

-Ένα κεραμίδι! Όλοι μαζί μέ άγωνία ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους διάβασαν.

IC – ΧC

NI – KA

Οϋτος ήν ό έξ όθωμανών Ίωάννης

ό έν Βραχωριώ

ύπέρ Χϋ μαρ

τυρήσας κατά

το αωιδ' Σεπτε
μβρίου κγ'.

Ἡ χαρά ὄλων δέν περιγραφόταν. Εἶχαν μπροστά τους τὸ λειψανο τοῦ ἡρωικοῦ Ἰωάννη, τοῦ δερβίση πού πέταξε τὰ ἀξιώματα γιὰ τὸν Θεὸ τῆς Ἀγάπης. Εἶχαν μπροστά τους τὸν Νεομάρτυρα, πού στόλισε μὲ τὸ αἷμα του τὴν γῆ τοῦ Ἀγρινίου τὸ 1814.

Ἡ κούραση ἀμέσως ἔφυγε καὶ μὲ αἰσθήματα ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, πλήρεις χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, ἄρχισαν νὰ καθαρίζουν τὰ Ἱερά λειψανα. Ἱερὴ στιγμή καὶ ἀνεπανάληπτη, πού θύμιζε τοὺς πρώτους Χριστιανικούς χρόνους. Τὴν περίοδο τῶν διωγμῶν, πού οἱ Χριστιανοὶ συνέλλεγαν, ἔπλυναν τὰ σώματα τῶν μαρτύρων καὶ ἀφοῦ τελούσαν λειτουργία πάνω στοὶ στήθος τους, τὰ ἐνταφίαζαν. Ρίγη συγκινήσεως δονούσαν τὴν ψυχὴ τους καὶ μὲ δάκρυα εὐχαριστοῦσαν τὸν Ἅγιο τοῦ Θεοῦ Ἰωάννη γιὰ τὴν τιμὴ πού τοὺς ἐπιφύλαξε.

Ἡ ἐπίσημη ἀνακοίνωση γιὰ τὴν εὕρεση τοῦ λειψάνου, ἔγινε τὴν 2α Ἰουνίου τοῦ 1974, κατὰ τὴν Ἀγρυπνία τῆς Πεντηκοστῆς. Μὲ ἀνα-κούφιση μαθεύτηκε στοὶ Ἀγρινιοὶ ἡ εἶδηση ὅτι βρέθηκαν τὰ λειψανα τοῦ Νεομάρτυρα καὶ караβάνια Ἀγρινιωτῶν ἀνέβαιναν στὸν Προυσ-σό γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν προστάτη τῆς πόλης τους « τὸν Νεο-μάρτυρα Ἰωάννη τὸν ἐξ ὀθωμανῶν, τὸν ἐν Ἀγρινίῳ μαρτυρήσα-ντος».

Ὁ σύλλογος τῶν Ἑπειρωτῶν τοῦ Ἀγρινίου, ἀποφάσισε τὴν οἰκοδόμηση Ναῖσκου-μαρτυρίου, δίπλα στὸν πλάτανο πού μαρτύρη-σε ὁ Ἅγιος. Προσωρινὰ τοποθετήθηκε προσκυνητάρη μὲ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου καὶ ἀκοίμητη κανδήλα. Τὴν 26η Ὀκτωβρίου 1983, μετὰ τὴν πανυγηρική θεία λειτουργία στὸν Ἅγιο Δημήτριο, ὁ Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ.κ. Θεόκλητος ἔθεσε τὸν θεμέλιο λίθο γιὰ τὸ «μαρτύριο» τοῦ Ἁγίου. Ἀπὸ τότε ὁ χώρος εἶναι ἱερός καὶ τόπος προσκυνήματος ἀπὸ πιστοὺς ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Ἰδιαιτέρα εὐλογία θεωρεῖται ἡ κατοχὴ ἱεροῦ λειψάνου, πού βρίσκεται στὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίου Δημητρίου Ἀγρινίου, τὸ ὁποῖο ἐπιτελεῖ θαυμαστά γεγονότα. Ζευγάρια ἄτεκνα βρίσκουν βοήθεια, οἰκογένειες πού προσβλήθηκαν ἀπὸ μαγεία λυτρώνονται, καρκινοπαθεῖς ἐνισχύονται, ἐνῶ κάθε φορὰ πού ἡ λειψανοθήκη του ἀνοίγει γιὰ νὰ προσκυνήσει κάποιος ἄρρωστος ἢ κάποιος μὲ ἀνάγκη, ἄρρητη εὐωδία ἀναδύεται.

Συγκεκριμένα, μία νεαρὴ κοπέλα ἢ Παρασκευή..., προσβλήθηκε ἀπὸ δαιμονικὴ ἐνέργεια καὶ προσέτρεξε στὸν Ἅγιο γιὰ βοήθεια. Ὅταν ὁ κληρικός σταύρωσε μὲ τὸ λειψανο τοῦ Νεομάρτυρος τὴν Παρα-σκευή, μία διαφορετικὴ ἄγρια φωνὴ φώναξε μέσα ἀπὸ τὴν κοπέλα. «Πάρτον μὲ καίει ὁ προδότης» καὶ ἔπεσε κάτω λιπόθυμη. Σὲ λίγο ἔγινε καλά. Καταλαβαίνουμε γιὰτὶ χαρακτήριζε προδότη τὸν Ἅγιο. Γιὰτὶ ἐγκατέλειπε τὴν πλάνη τοῦ μουσουλμανισμοῦ.

Μαρτυρία τοῦ κ. Σωτήριου Πρεβεζιάνου μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὸ ἐξῆς θαυμαστὸ γεγονός. Ἕνα νεαρό ζευγάρη, θέλοντας νὰ κρύψει τὴν παράνομη σχέση του κατέφυγε στοὶ «μαρτύριο» τοῦ Ἁγίου, κά-τω ἀπὸ τὸν πλάτανο. Ἀνέμελοι μὲ τὴν σκέψη, ὅτι κανένας δέν τοὺς βλέπει ἀπολάμβαναν τὴν ἡδονὴ τους. Ὅμως τίς περισσότερες φορὲς ἡ ἡδονὴ ἐπιφέρει ὀδύνη. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸ νεαρό ζευγάρη. Ξαφνικά ἡ γῆ ἄρχισε νὰ τρέμει χωρὶς νὰ γίνεται σεισμός. Τρομαγμέ-νοι, τὸ ἔβαλαν στὰ πόδια καὶ δέν ξανατόλημαν νὰ διαπράξουν πα-ρόμοια ἀσέβεια.

Λείψανο τοῦ Ἁγίου, ὑπάρχει στήν γενέτειρα του τήν Κόνιτσα. Με-ταφέρθηκε στόν Ἱ. Ν. Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ μετά ἀπό ἐνέργειες τοῦ ἀειμνήστου φλογεροῦ Ἱεράρχου κυροῦ Σεβαστιανοῦ τήν 23 Σεπτεμβρίου τό 1978.

Ἀπό τόν Ἰούνιο τοῦ 2007, ἱερό λείψανο τοῦ Νεομάρτυρος, ὑπάρχει καί στόν Ἅγιο Νικόλαο τῶν ξένων, στήν Ἰθάκη, ὅπου βαπτίστηκε Χριστιανός.

Στό Ἄγρινιο, ὁ Ἅγιος, τιμάται πανηγυρικά τήν ἡμέρα τῆς μνήμης του στίς 23 Σεπτεμβρίου, μέ θεία λειτουργία πού τελεῖται στό «μαρ-τύριο». Στό μικρό Ναῖσκο, δηλαδή, πού χτίστηκε μέ τήν ἐνίσχυση τοῦ Πανηπειρωτικοῦ Συλλόγου Ἄγρινίου, δίπλα ἀκριβῶς ἀπό τόν πλάτανο, πάνω ἀπό τό χώμα πού πότισε μέ τό αἷμα του ὁ Ἅγιος. Στόν Προυσσό ἐορτάζεται ἡ εὔρεση τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τήν 4η Ἰανουαρίου.